

Visoka gosta v Kočevju

V sredo, 3. oktobra sta obiskala Kočevje organizacijski sekretar Centralnega komiteja ZKS Ivan Maček-Matija in predsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije Viktor Avbelj. S predstavniki političnih organizacij in ljudskega odbora sta obiskala kmetijsko upravo v Cvišlerjih, Rudnik, Tekstilno, tiskarno in Kemično tovarno. Ko sta se poznimala za proizvodnjo, sta se pohvalno izrazila o doseženih uspehih.

Gosta so predstavniki komune seznanili tudi s pripravami na proslavo 20. obletnice Zbora odposlancev slovenskega naroda, ki bo prihodnje leto v Kočevju.

novice

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OBČIN KOČEVJE IN RIBNICA

Leto VII. - št. 41

Kočevje 12. oktobra 1962

Cena 20 din

PO KONFERENCAH OSNOVNIH ORGANIZACIJ ZKS V RIBNICI

Priprave za letno konferenco

Pred kratkim so se končale letne konference osnovnih organizacij Zveze komunistov v ribniški občini. Priprave za konference so trajale precej časa, zato so bile v glavnem tudi dobro pripravljene.

Na sejah občinskega komiteja so že pred nekaj meseci razpravljali o vsebini in nalogah konferenc, imeli pa so tudi individual-

ne konzultacije s sekretarji in sekretariati posameznih organizacij, da bi zagotovili večjo kvaliteto in vsebinsko povezavo s 3. in 4. plenumom.

Konference so pokazale resno prizadevanje članov, da bi realno ocenili dosedanje delo, kritično so ocenili pomanjkljivosti v delu komunistov in osnovnih organizacij. Tudi naloge nadaljnega dela so bile na vseh konferencah dokaj jasno poudarjene. Skoraj povsod se čuti poživiljeno in intenzivno delo.

Analiza letnih konferenc in kritična ocena dela komunistov, o čemer so govorili na zadnji seji občinskega komiteja 27. septembra, bo služila kot osnova za pripravo na letno konferenco, ki bo 28. oktobra. Tedaj bodo morali temeljito analizirati dosedanje delo ter se pogovoriti o nekaterih glavnih nalogah za bodoče delo.

(19)

Javne tribune

Občinski odbor Socialistične zveze v Ribnici namerava organizirati v okviru krajevnih organizacij SZDL javne tribune (razgovore), kjer bodo razpravljali o posameznih problemih razvoja gospodarstva in o vprašanih drugih družbenih služb. Tudi razprava o novi ustavi bo šla preko javnih tribun. Novost pri tem je, da bodo na javnih tribunah obravnavali le posamezna aktualna vprašanja in ne vse mogoče stvari naenkrat. Razgovore bodo vodili strokovnjaki za posamezna vprašanja.

IVAN MAČEK IN VIKTOR AVBELJ MED OGLEDOM TISKARNE

Z občnega zbora ObSS Kočevje

Izobražen delavec - dober upravljavec

MARSIKATERI DELAVEC BI SE RAD OGLASIL, PA SE BOJI POSLEDIC ● IZOBRAŽEN ČLAN DELOVNEGA KOLEKTIVA, KI BO VEDEL SVOJE PRAVICE IN DOLŽNOSTI, BO LAHKO UDARIL PO MIZI IN REKEL: »NE TOVARIŠI, TAKO PA NE GRE!« ● PRECEJ HONORARCEV, ZA MLADE PA NI DELOVNIH MEST ● NERENTABILNE INVESTICIJE ● NEIZKORIŠČENA OSNOVNA SREDSTVA ● PRI VOLITVAH BOLJ PREMISLIMO, KOGA BOMO VOLILI ● GOSPODARSTVENIKI NAJ BI POGOSTEJE OBISKOVALI PODJETJA ●

V poročilu in razpravi zadnjega občnega zbora občinskega sindikalnega sveta v Kočevju je bilo nakazanih več misli in predlogov, kako izboljšati proizvodnjo, jo povečati in znižati stroške ter hkrati izboljšati življenjski standard zaposlenih.

IZOBRAŽEVANJE JE NUJNOST

Iz poročila in razprave je bilo slišati, da marsikje delavsko upravljanje še ni prišlo do veljave. Marsikateri delavec bi se na sestankih v podjetjih rad oglašil s predlogi in kritiko, pa se boji posledic. To ni delavsko upravljanje in v takih podjetjih tudi ne more biti dobre proizvodnje. Nemajhno krivdo za tako stanje nosi nerazgledanost in neizobraženost članov delovnega kolektiva. Če bo vsak član kolektiva izučen, usposobljen, izobražen, bo vedel svoje pravice in dolžnosti ter bo znal svoje dobre in koristne predloge tudi za-

UDELEŽENCI
OBČNEGA
ZBORA
OBČINSKEGA
SINDIKALNEGA
SVETA MED
ODMOROM

govarjati.

Dalje je bilo poudarjeno, da vsakdanja praksa kaže, da je nujno imeti v podjetjih čimveč izobraženih ljudi. Podjetja, ki jim primanjkuje strokovnih delavcev in strokovnjakov, namreč le s težavo prodajo svoje proizvode. Težava namreč ni v prodaji, ampak ker so proizvodi nesodobni, predragi ali pa jih je že preveč na tržišču.

Absolventov in strokovnjakov niti ne znamo zaposliti, oziroma zaposliti na delovnih mestih, kjer b bili najbolj potrebni. Tako imamo na primer v občini le ene-
(Konec na 2. strani)

Izobražen delavec — dober upravljavec

(Nadaljevanje s 1. strani)

ga strojnega inženirja in še ta dela na pretežno administrativnem poslu, čeprav bi ga nujno potrebovali podjetji Itas in Inkop. Tudi drugih mladih in sposobnih ljudi ne zaposlimo tako, kot bi bilo najbolj koristno zanje in za skupnost.

Tudi pri volitvah v novi plenum občinskega sindikalnega sveta se je pokazalo, da z ozirom na hiter razvoj gospodarstva primanjkuje razgledanih delavcev.

STANOVANJA — PROIZVODNJA

Nadalje je bilo poudarjeno, da primanjkuje strokovnih delavcev predvsem zaradi pomanjkanja stanovanj. Prav zaradi tega je v občini tudi precejšnja fluktuacija. Sindikat bi se moral v bodoče bolj zanimati tudi za privatne težave svojih članov (in ne samo za proizvodnjo), saj prav te v večini primerov vplivajo tudi na proizvodnjo.

ZAKAJ SE DRAGE INVESTICIJE NE OBREŠTUJEJO?

Delegati so tudi poudarili, da čuti nekateri posamezniki premalo odgovornosti do skupnih sredstev oziroma sredstev podjetij. Predlagajo namreč investicije, ki se ne rentirajo. Včasih je vzrok, da investicije ne prinašajo tistega, kot je bilo predvideno, tudi ker traja gradnja ali rekonstrukcija predolge (več let). V tistem času se namreč položaj na tržišču že občutno spremeni, saj zasitijo trg že druge tovarne, ki so bile hitreje zgrajene ali prenovljene.

PONEKOD STROJI STOJE, DRUGOD JIH PRIMANJKUJE

Podjetja tudi nimajo dovolj izkoriščenih osnovnih sredstev. (V Inkop so na primer izkoriščeni le 40-odstotno.) Po drugi strani pa je število zaposlenih celo padlo za nekaj odstotkov. Gospodarski položaj podjetij in komunne pa ne dovoljuje, da bi imeli neizkori-

ščene stroje in da ne bi števila zaposlenih povečevali.

Prav bi bilo, da bi gospodarske organizacije bolj sodelovale, kooperirale in se združevale, če se bo zaradi tega povečala proizvodnja, če bodo stroji ter prostori bolj izkoriščeni in če se bodo znižali tudi ostali stroški. Sodelovanje in združevanje na taki podlagi je seveda koristno in naj bi ga zato podpirale tudi sindikalne podružnice.

NEKAJ SMERNIC

V poročilu in razpravi je bilo nakazanih še več smernic za nadaljnje delo sindikalnih organizacij:

— Z uvedbo novega načina nagrajevanja so se sindikalne organizacije znašle v povsem novem položaju. Ta položaj pa med dru-

gim nalaga sindikalnim organizacijam dolžnost, da se borijo za stalno povečanje proizvodnosti dela, ekonomičnosti in rentabilnosti poslovanja, ker je od tega odvisen življenjski standard slehernega proizvajavca in občana.

— Sindikalne podružnice morajo skupaj z organi upravljanja doseči, da bodo strokovne službe podjetij sposobne uspešno opravljati svoje delo, posebno še, kadar gre za izdelavo dolgoročnih proizvodnih programov, za preorientacijo proizvodnje, modernizacijo, izpopolnjevanje organizacije dela, kooperacijo, proučevanje tržišča in podobno. Marsikje namreč vodilni ljudje še vedno prepuščajo nadaljnji razvoj podjetja stihiji.

— Sindikalne podružnice morajo doseči tudi, da bo v okviru ekonomskih enot omogočeno slehernemu proizvajavcu sodelovanje v

upravljanju, pri tem pa je nujno najti take oblike dela in sodelovanja, da ne bodo okrnjene pravice organom samoupravljanja.

— Vse bolj se kaže, da postaja izobraževanje življenjska nujnost. Proizvajavci so spoznali, da jim strokovna in splošna izobrazba mnogo koristita pri vsakdanjem delu in uveljavljanju na delovnem mestu. Vendar sindikalne organizacije ne smejo postati izobraževalni organ, ampak naj bi proučevale potrebe po vzgoji in vzpodbujale pri članih zanimanje za vsestransko vzgojo ter nato s pomočjo občinskega sindikalnega sveta in Delavske univerze organizirale potrebne večerne šole, tečaje, seminarje in podobno.

— Sindikalne organizacije naj bi nadalje skrbele za medsebojno razumevanje in zdrave odnose med člani kolektiva, posredovale naj bi, kadar gre za kršenje zakonitosti ali drugih družbeno moralnih norm, skrbele tudi za oddih, rekreacijo itd. (jp)

JEDRO JE ZDRAVO

Na občnem zboru občinskega sindikalnega sveta v Kočevju je bil prisoten in sodeloval v razpravi tudi predsednik okrajnega sindikalnega sveta Ljubljana tov. Andrej Verbič. Posredujemo vam nekaj misli iz njegove razprave:

Pri nas se dostikrat jezimo na miselnost polproletarca, ki je v večini primerov polproletarec le zato, ker ne dobi v mestu stanovanja. Nevarnejša za naš napredek pa je miselnost nekaterih odgovornih ljudi v podjetjih. Ti so večkrat brez zdravih pobud in volje. Ni treba posebej poudarjati, da je v takih podjetjih tudi najslabši odnos do družbenega in delavskega upravljanja, do proizvodnje, do zniževanja stroškov in da v takih podjetjih tudi osebni dohodki niso zadovoljivi.

Anketa, ki smo jo napravili v nekaterih podjetjih, je pokazala, da imajo nekvalificirani delavci in vodilni uslužbenci podobna mišljenja o svojem podjetju in napredku.

Nekvalificirani, polproletarci, ki žive na vasi, delajo pa v mestu, so povedali približno tako: Strokov-

njakov imamo preveč. Zaslužimo premalo. Živimo slabo.

Kvalificirani: Odkar imamo ekonomske enote, smo se uveljavili. Strokovnjakov imamo premalo. Več jih potrebujemo zato, da se ne bomo fizično izčrpavali. V našem podjetju je treba urediti te in te stvari.

Vodilni uslužbenci: Če nam bo družba dala investicijske in obratne kredite, če bomo lahko izvažali, bomo lahko delali in živeli, v nasprotnem primeru pa ne.

Tovariš Verbič je dalje poudaril, da člani delovnih kolektivov ne smejo sprejeti vse tarnanje vodilnih uslužbencev (češ da so težave s krediti, prodajo itd.) za popolno resnico. Marsikaj se da namreč urediti in izboljšati tudi brez kreditov.

Vodilni uslužbenci so včasih odgovarjali le za izpolnjevanje pla-

nov, medtem ko novi gospodarski sistem postavlja na prvo mesto rentabilnost proizvodnje. Nekateri vodilni tovariši se v novem položaju ne znajdejo in še vedno vztrajajo na stari liniji birokratskih tendenc ter si prizadevajo pripeljati naše gospodarstvo nazaj.

Sindikat si mora prizadevati, da vključ v upravljanje čimveč ljudi in da sprost vse njihove ustvarjalne sile. Kdor ima več volje, iniciative in kdor seveda več naredi, mora tudi več dobiti, ker drugače v proizvodnji ne bo željenega napredka. Vsak mora biti plačan po delu, zato je treba paziti, da se ne dela ljudem krivica in da si nekdo ne prisvaja osebne dohodke na račun drugega. Razveseljivo in vzpodbudno je tudi, da ni težav v podjetjih, ki so pravočasno reševale probleme (proizvodnje, tržišča, nagrajevanja itd.) in da ta podjetja ustvarjajo lep dohodek ter da se tudi osebni dohodki zaposlenih vzporedno izboljšujejo.

Od petka do petka doma in po svetu

● V zgodnjih jutranjih urah 27. septembra je prišlo v Jemenu do revolucije: jemenska armada je namreč pod poveljstvom revolucionarnega sveta zrušila dotedanjo fevdalno monarhijo in proglasila Jemen za neodvisno in svobodno republiko. Na čelo nove vlade je stopil polkovnik Abdulah el Salah, ki je obdržal tudi položaj vrhovnega poveljnika jemenske vojske. Vlada je takoj objavila, da bo glede zunanje politike nasprotovala imperializmu in tuji intervenciji ter spoštovala načela ustavnostne listine OZN. Ljudstvo je doslej podpiralo to vlado in kaže, da jo misli podpirati še v bodoče. Vendar ne gre vse gladko in kontrarevolucionarji so na delu. Proti ofenzivo vodita stric in brat pokojnega imama El Badra. Tema dvema je uspelo pridobiti podporo Saudove Arabije in deloma Velike Britanije. Ti dve državi namreč

organizirata zbiranje protirevolucionarnih čet na južni in severni meji Jemena. V zvezi s tem je revolucionarna jemenska vlada sporočila, da bo v primeru napada na mlado jemensko republiko zaprosila za pomoč vse miroljubne države. O zbiranju čet so obvestili tudi SZ. Doslej so jemensko republiko priznali SZ, ZAR, Irak in nekatere druge dežele.

● Zahodne sile razmišljajo o možnosti, da bi Zahodni Berlin proglasili za pokrajino Zahodne Nemčije. Tak ukrep bi nedvomno pomenil nadaljnjo zaostroitev berlinske krize, ker ni znano, kako bi SZ reagirala na dejstvo, da bi prišle v Berlin enote zahodnonemške vojske. Čeprav se glasovi o tem načrtu širijo po vsem svetu, uradno še nobena zahodna sila ni hotela povedati nič podrobnejšega v zvezi s tem.

● Velika Britanija nadaljuje pogajanja o pristopu k Evropski gospodarski skupnosti. Vskladiti želi svoje interese do pristopa v to organizacijo z obveznostmi, ki jih ima do držav članic Britanske skupnosti narodov. Zaradi teh obvez je Velika Britanija zahtevala številne olajšave glede blagovne

menjave. Doslej ni znakov, ki bi kazali kakšna znamenja zblizanja med članicami Skupnosti in Veliko Britanijo.

● Po padcu francoske vlade in razpustitvi parlamenta je nastal v Franciji popolnoma nov položaj, ki kaže na ponovno krizo, iz katere se francoska republika nikakor ne more izviti. Večina strank je usmerila svoje delovanje proti De Gaulleu in njegovim ustavnim reformam, vendar zgleđa, da bo De Gaulle in njegovim ustavnim vizijo ustave spet zmagal.

● Za polfevdalne države na Arabskem polotoku so postala tla sila vroča. Iz Saudove Arabije poročajo, da ljudstvo in napredni funkcionarji nočejo izvrševati povelj kralja Sauda. Vlada vsesplošno prepričanje, da je monarhija na robu revolucije.

● ZDA v kampanji proti Kubi ne mirujejo. Od zahodnih zaveznikov in članic pakta NATO so zahtevale, naj njihovo ladje sodelujejo v blokadi Kube. V ta namen so ZDA prepovedale vsem ameriškim ladjam prevažati blago na Kubo, tujim ladjam, ki prevažajo blago ali orožje na Kubo, pa so prepovedale vstop v ame-

riške luke in jim odvzela pravico, da bi prevažale ameriško blago. Te zahteve so naletele na nerazumevanje in odpor med zahodnimi zavezniki. Britanske ladijske družbe so sklicale za proučitev ameriških zahtev poseben sestanek. Edino Zahodna Nemčija je v celoti ugodila ameriškim zahtevam.

● Na Poljskem se mudi delegacija SZDL, ki je gost tamkajšnje Partije dela. Med obiskom so si člani delegacije ogledali številna mesta, industrijske objekte in kmetijska posestva ter zadrage. Zanimali so se tudi za notranjo organizacijo in probleme proizvodnje ter za razvijanje socialističnih odnosov na vasi.

● V Ljubljani zaseda LS LRS, ki je doslej sprejela že dvoje pomembnih priporočil: priporočilo o nalogah na področju urbanizma, stanovanjske graditve in komunalnega sistema. Skupščina je tudi pooblastila svojega predsednika, tov. Vido Tomšičevo, naj s predsednikom GO SZDL Slovenije skliče skupno zasedanje za okrog 22. oktobra, ko bodo obravnavali predosnutek ustave Socialistične republike Slovenije.

O predosnutku nove ustave

Ustava FLRJ je bila prva ustava, izdana na svetu po II. svetovni vojni, in prva socialistična ustava Jugoslavije. Čeprav ni prinesla v osnovnih načelih družbene in državne ureditve ničesar takega, kar bi že ne bilo do takrat v Jugoslaviji doseženo, jo lahko upravičeno imenujemo resnično novo in revolucionarno ustavo, saj je spremenila tip in obliko države, družbeno-ekonomske temelje in nosilce oblasti ter obenem nakazala smer socialističnega razvoja. Ustava FLRJ je uredila federativne odnose med ljudskimi republikami, ki so enakopravne ne glede na velikost in število prebivalstva. Ugotovila je, da ima federacija le tiste pravice, ki so jih republike prenesle nanjo. Ta ustava je osvajala stališče, da vsa oblast izhaja iz ljudstva in ljudstvu pripada. Glavna oblika lastnine je bila splošna ljudska lastnina v rokah države; zato je tudi vse gospodarstvo vodila država s svojim, posebej v ta namen zgrajenim aparatom.

Če kritično pogledamo na ustavo FLRJ iz leta 1946, zlahka ugotovimo, da se je močno držala koncepcij meščanskih ustav. Temeljila je na demokratičnem centralizmu, v katerem pa je bilo več vodstva od zgoraj, kakor vpliva od spodaj. Neposredna demokracija ni prišla do izraza in ljudski odbori so bili prej organi državne uprave kot organi oblasti. Omogočila je nastanek birokratizma in t. i. »administrativnega socializma«.

Pritisak družbenega razvoja je prehitel ustavo FLRJ: mimo nje je država prenesla upravo nad državnimi podjetji na delovne kolektive, čeprav je bilo z ustavo določeno državno upravljanje, v ljudske odbore je bil vpeljan zbor proizvajavcev, o katerem je ustava molčala, številna ministrstva in direktije so postale nepotrebne, uveljavljati so se začeli delavski sveti, delovni kolektivi in drugi organi samoupravljanja, ki jih ustava ni poznala. Postalo je jasno, da je prva socialistična ustava Jugoslavije odigrala svojo vlogo: ustvarila je temelje za utrditve oblasti delavskega razreda, rešila nacionalno vprašanje, privedla proizvajalna sredstva v roke ljudstva in ko je bilo to izčrpano, ni mogla več kazati nadaljnje poti socialističnega razvoja.

To nadaljnjo pot pa je nakazoval Ustavni zakon o temeljih družbene in politične ureditve FLRJ in o zveznih organih oblasti z dne 13. januarja 1953. Čeprav formalno ni bil nova ustava, je v resnici bil. Uvedel je nov družbeni sistem, novo družbeno organizacijo in socialistično demokracijo z načeli družbenega samoupravljanja. Odpravil je lastninsko pravico države na proizvajalnih sredstvih, ki so postala splošno ljudsko premoženje. Na mesto državne lastninske pravice je stopila pravica proizvajavcev do uporabe in izkoriščanja proizvajalnih sredstev, ki so splošno ljudsko premoženje. Druga novost Ustavnega zakona je proglašenje delavskega samoupravljanja in samoupravljanja v občini in okraju za temelja družbeno-ekonomske in politične ureditve FLRJ. Ustavni zakon je tudi prvič v Jugoslaviji zagotovil pravico do dela.

II. BISTVENE IN POMEMBNE NOVOSTI V PREDOSNUTKU USTAVE FSRJ

Kljub vse mnovostim, ki jih je vpeljal, doživljal Ustavni zakon podobno usodo, kot jo je doživljal Ustava FLRJ iz leta 1946. Družbeno in državno življenje se namreč kar v treh smereh razvijata izven veljavnega ustavnega sistema. Ta pojav opazimo pri razvoju komunalnega sistema in pri urejanju občin in njihovih organov, razširile in poglobile so se pravice delavskega samoupravljanja in na široko se je uveljavilo družbeno upravljanje, ki ga v času izida Ustavnega zakona skoroda ni bilo. Razumljivo je, da se s tem vrši preobrazba družbe z nastajanjem novih socialističnih odnosov med ljudmi samimi in v razmerju do države in njenih organov, da se pogloblja in razširja politični sistem socialistične demokracije.

Socialistična demokracija je politična ideologija, ki temelji na nauku Marxa, Engelsa in Lenina o diktaturi proletariata, o odmiranju države, o socialističnem humanizmu in o prehodu v komunizem. Cilj socialistične demokracije je izgraditev socializma in postopno prehajanje socialističnih odnosov v komunistične. Zvesti temu cilju so jugoslovanski narodi že ustvarili v okviru sedanjega ustavnega sistema, čeprav ne skladno z njim, tako družbeno politično in državno ureditev, da imamo praktično pri nas sistem socialistične demokracije, ne glede na to, ali je ta sistem nekje zapisan ali ne.

Zavedajoč se tega dejstva je Zvezna ljudska skupščina že v letu 1960 imenovala posebno ustavno komisijo na čelu s tovarišem Edvardom Kardeljem in ji naročila, naj izdelata osnutek nove ustave, ki bo čimbolj verno odražala dejansko stanje v socialističnem razvoju jugoslovanske družbene skupnosti in njene države in ki naj obenem kaže pot bodočemu razvoju.

Poverjena naloga ni bila niti lahka niti enostavna in že v začetku dela ustavne komisije se je pojavilo vprašanje, ali je sploh smiselno izdelati novo ustavo, z ozirom na dejstvo, da smo sredi burnega družbenega razvoja in da se razmeroma naglo spreminjajo družbeno-ekonomske in politične oblike socialistične demokracije. Ali ne bi bilo pametneje izdelati samo načela za prakso, ali pa sploh ničesar in urejati nastajajoče probleme skladno z vsakodnevnimi potrebami. Sledeje je bilo zavrženo, ker nas zgodovina uči, da je brezustavno ali temu podobno stanje kaj prikladno za najrazličnejše odklone in samovoljo državnih organov in njenih voditeljev, za krepitev birokracije in za slabšanje položaja človeka in občana. Moderni državi je ustava neobhodno potrebna. Naši celo toliko bolj, ker je prav zaradi burnosti razvoja potrebno dati državljanom pravno zagotovljen položaj in varstvo, družbi kot celoti pa omogočiti relativno stalnost pri uveljavljanju njenih samoupravnih, socialističnih pravic,

Razprave o ustavi v Ribnici

Razprave o predosnutku naše nove ustave zavzemajo vedno večji obseg, vedno večje število državljanov. Tudi v ribniški občini se na to temeljito pripravljajo. Sedaj pripravljajo predlog za razdelitev na krajevne skupnosti, v katerih bodo tolmačili posamezne točke ustave in odgovarjali na vprašanja državljanov. Pri razpravi o točkah predosnutka, ki govorijo o kmetijstvu, nameravajo podati tudi razvoj kmetijstva v občini. Takoj po 15. oktobru bo občinski odbor SZDL skupno z DU tolmačil predosnutek ustave po že izdelanem programu v vsaki vasi. Razgovori naj bi zajeli perspektivni razvoj gospodarstva in ostalega družbenega življenja komune. Ko bodo razpravljali o ustavi in statutu komune, bodo posvetili posebno skrb financiranju kulturno-prosvetne dejavnosti in telesne

vzgoje. V komuni doslej ni bilo čutili posebnih naporov za razvoj teh dejavnosti. Komuna je v glavnem podpirala matična društva v večjih krajih, medtem ko so bila društva na vaseh deležna zelo majhne podpore, zaradi česar tudi dejavnost ni bila tako močna, kot bi radi.

(fg)

Na tej strani bomo dalj časa objavljali članek o predosnutku naše nove ustave ter ves material v zvezi s tem. Objavljali bomo tudi odgovore na vprašanja, ki jih bodo o novi ustavi pošiljali naši bralci. Poskrbeli bomo, da bodo odgovori izčrpani in kvalitetni. Bralce prosimo, naj nam pošiljajo vprašanja ter konkretne predloge o novi ustavi.

Povečani izdatki

Organi skupščine podružnice za soc. zavarovanje v Ribnici so z dosedanjim delom skupno z Zdravstvenim domom veliko pripomogli, da se gibljejo stroški zdravstvenega zavarovanja v realnih mejah, dopustnih za občinske razmere. Oba organa pa, žal, nista uspela pritegniti k sodelovanju gospodarskih organizacij. Zato je bilo še veliko izostankov z dela zaradi bolezni in »bolezni« (dela doma!). Tako je

bilo zaradi bolezni in nesreč pri delu na območju ribniške podružnice v prvem polletju letos izgubljenih 11.350 delovnih dni (leta 1961 le 7.691). Izdatki za zdravstveno zavarovanje so dosegli v prvih šestih mesecih lani 28 milijonov 315 tisoč din, v istem obdobju letos pa že 43 milijonov 162 tisoč din. Tako so se izdatki zvišali letos za 52,4 odstotke, število zaposlenih pa le za 14,39 odstotkov! Vsekakor številke, nad katerimi bi se veljalo zamisliti!

(vec)

Več skrbi materam samohranivkam

Zastopnice občinske zveze prijateljcev mladine občine Kočevje in socialnega varstva in varstva družine so v tednu otroka obiskale matere samohranivke. Seznanile so se z njihovimi problemi in jim dale z ozirom na potrebe ter število otrok tudi skromne podpore. Hkrati so že predvidele, katere otroke naj bi poslali prihodnje leto v otroške kolonije. Skušale pa bodo tudi pod ugodnimi pogoji zagotoviti varstvo najpotrebnejših otrok v otroških varstvenih ustanovah. Ugotovile so še, da žive nekatere matere samohranivke z otroki v slabih in celo zdravju škodljivih stanovanjih. Sklenile so, da bodo skušale vplivati na merodajne organe, predvsem na podjetja, kjer so te matere zaposlene, naj bi jim zagotovili primerna stanovanja. Za privatne težave mater samohranivk bi se morale bolj zanimati tudi socialno kadrovske službe podjetij in jih skušale seveda čim uspešneje reševati.

Zakaj višje cene moki in kruhu?

Pred kratkim so se povečale cene moki in kruhu, kar je nalezelo pri potrošnikih na negodovanje. Do podražitve je prišlo zato, ker so se povišale odkupne cene za žitarice, predvsem za pšenico in je bilo treba vskladiti cene žit in moke ter kruha. Kmetijske organizacije, ki so pridelovale žita, so doslej dobivale regres, ki je sedaj ukinjen, medtem ko privatni pridelovavci niso bili zainteresirani za proizvodnjo oziroma prodajo žita. Tako se je dogajalo, da so žito raje porabili kot krmo, moko pa so kupovali, čeprav je žita na trgu primanjkovalo.

Svet za tržišče pri okrajnem ljudskem odboru Ljubljana je določil nove orientacijske cene moki in kruhu. Po ugotovitvah tržne inšpekcije občine Kočevje se naše trgovine in pekarija teh cen tudi pridružujejo.

Tudi ribniški pionirji so praznovali

Za pionirski praznik — 20. obletnico pionirske organizacije, so imeli pionirji slavnostno konferenco, kjer so slišali precej o delu pionirjev v NOB. Na zaključku so izvolili pionirski štab. Ob televizijskih in radijskih sprejemnikih so spremljali proslavo v Ljubljani. V tednu otroka so tudi šli štirje peti razredi na športni dan v Ljubljano, kjer so si ogledali razstavo ob 20. obletnici pionirske organizacije, muzej

NOB in razstavo »Mir otrokom vsega sveta«, ki jo je pripravil Glavni odbor Rdečega križa Slovenije in je bila že v Beogradu, Zagrebu in Sarajevu. Razumljivo, da so si ogledali tudi spomelnik pionirjem in ves Bloudkov park z otroškim igriščem, kjer so se tudi naigrali. Vse to jim bo ostalo še dolgo v spominu.

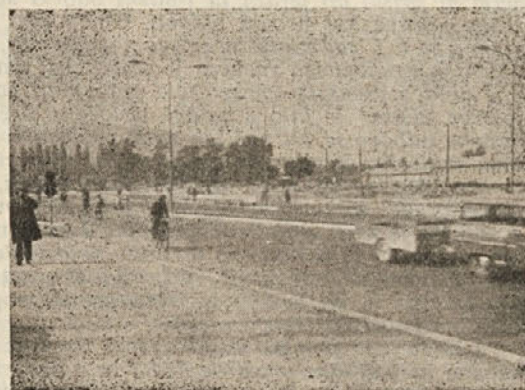
Ostali pionirji so šli na športni dan v najrazličnejše kraje v Ribniški dolini.

● Ko je Aleksander Makedonski na svojem zmagoslavnem pohodu po prednji Aziji prišel v mesto Gord, so mu meščani prinesli debelo vrvo s silno kompliciranim vozlom, ki ga do takrat še nihče ni uspel razvozlati. Kdor bi vozelo razvozlat, bi postal gospodar mesta. — Aleksander ni veliko pomišljal: vzel je meč in vozelo presekal... Nič manj komplicirano ni bilo do letos ljubljansko prometno vozlišče. Železniške zapornice na Titovi in Celovški cesti so predstavljale težko odstranljivo oviro za vedno večji cestni promet. Dan za dnem, uro za uro so se pred spuščeni zapornicami zaustavljale dolge kolone vozil in čakale, da je oddrdrala mimo dolga železniška kompozicija. Najbolj zagatno je postalo ob t. i. prometnih konicah, zjutraj in okrog druge ure popoldne, ko so ljudje hiteli v službo ali domov. Reke avtomobilov, avtobusov, motoristov in kolesarjev so se raztezale daleč po cesti... Ljubljanski urbanisti so dolgo časa ugibali, kako bi zapleteni »gordijski vozelo« najenostavneje in najceneje razrešili. Predlaganih je bilo več variant za podvoz, nadvoz, premaknitev tirov itd. Končno so se odločili za podvoze na Titovi in Celovški cesti in dela so stekla. Prva faza je bila zgraditev nove železniške tovarne postaje, pa tudi veliko starih stavb se je moralo umakniti in napraviti prostor modernemu, širokemu cestišču: Globus-Špedicija, poslopje Agrotehnike, Bavarski dvor, bencinska črpalka in servisne delavnice na Prešernovi cesti itd... Dela, ki so se začela spomladi, bodo kmalu končana in kolone avtomobilov se bodo razlile pod železniškimi nadvozi...

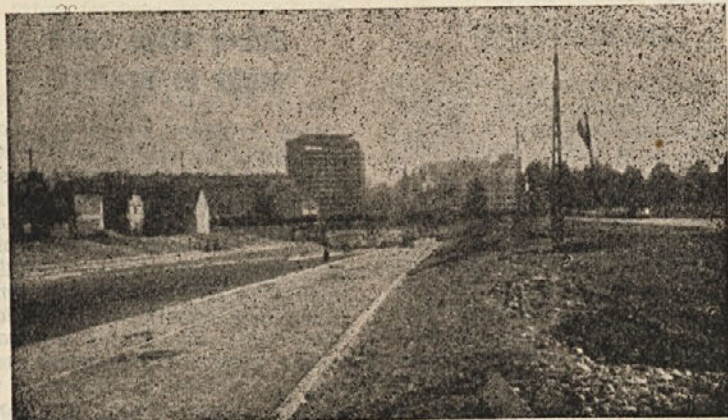

Se pred nekaj meseci so se tu razlivali kolone avtomobilov (ali pa stale pred spuščeni zapornicami). Statistika ve celo povedati, koliko ur dnevno je stal promet zaradi spuščeni zapornic in kolikšna gospodarska škoda je zaradi tega nastajala. Potem so prišli buldožerji in cestišče razrili, v kratkem pa bodo finišeji položili asfalt in ta del Ljubljane bo dobil novo podobo.

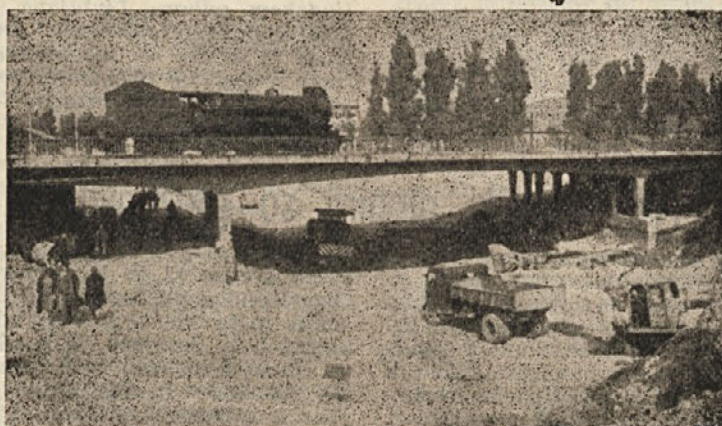

Nove perspektive na Trgu OF ob križišču s Titovo. Promet je stekel...

LJUBLJANSKI VOZEL SE RAZPLETA

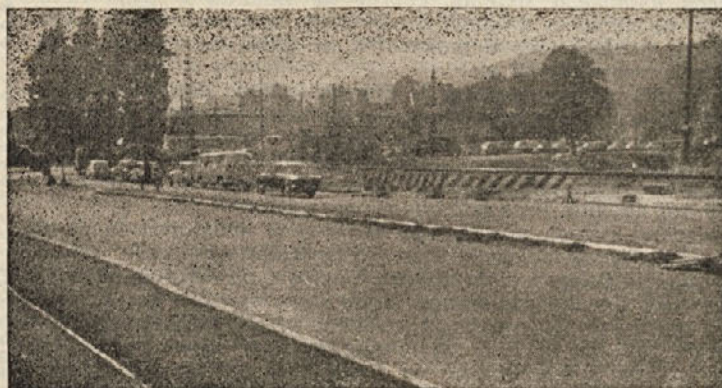
Poglobljena trasa nove Celovške ceste se spušča proti nadvozu. Na desni obvozna cesta, v ozadju pa vidimo stavbo štirinajstnadstropnega hotela LEV med gradnjo.

Prva lokomotiva se je zapeljala preko nadvoza. Preizkušnja je dobro uspela. Ko bo gotovo montiranje nadvoza tudi na Celovški, bodo odstranili stare tīre in dela bodo prešla v zaključno fazo.

Nadvoz je že montiran (Metalna-Maribor), pod njim pa pripravljajo traso za novo cestišče. V ozadju Bežigrad z Gospodarskim razstaviščem.

Nova Prešernova in vrsta avtomobilov pred zapornico. Toda ne več dolgo časa...

Tekst in foto: France Grivec

Črna gora nas je prijateljsko sprejela

Sredi julija smo se zbrali v Kotorju, na koncu Boke v Črni gori tiftlapedagogi, zastopniki Zveze slepih in predstavniki organov oblasti. Prišli smo z vseh koncev države. Na desetdnevnem seminarju smo temeljito obravnavali vprašanje profesionalne rehabilitacije slepih državljanov. Sprejeli smo važne sklepe, ki bodo predmet skupnih prizadevanj družbenih organov pri vključitvi slepih v razne nove poklice, v katere jim je bila pot do sedaj zaprta. Ob temeljiti pripravi in strokovnem izpopolnjevanju se bodo lahko vključili tudi v industrijo. Na seminarju so poudarili vzgojo mladine v obvezni in poklicni šoli ter vzgajanje kadra na pedagoških šolah in zavodih za slepo mladino. Smatramo, da je prav kotorski posvet prelomnica v delu in mišljenju naše javnosti v pomoči slepim državljanom. Tudi slepi ljudje hočejo pomagati po svojih močeh pri graditvi socialistične družbe.

V desetih dneh so se naši gostitelji-Črnogorci potrudili, da bi nas čimbolj seznanili s svojo deželo. Upam, da bo tudi bravec Novic zanimalo, kakšne vtise smo odnesli iz te naše republike.

Kotor je zelo zanimivo mesto, ki hrani mnogo kulturnih zanimivosti. Stari del mesta je obdan z obzidjem, novi pa se širi že izven njega ob tesni obali v skale pod cetinjske serpentine. Zanimiva je tudi cerkev sv. Trifuna, ki ima mnogo kulturnih vrednot. Omeniti je treba tudi pomorski muzej. Pester odraz novega hotenja in rasti pa se kaže v Boki, ki ima tovarno pralnega praška, kulturni dom, novo kopališče, stadion in številne mehanske delavnice. Tej pestrosti daje še poseben odraz luka z živahnim prometom.

Perast je majhno mesto z nekaj sto prebivavci. Nekoč jih je bilo nad dva tisoč. Imelo je tudi prvo pomorsko šolo, v katero je pošiljal ruski cesar Peter Veliki svoje bojarje. Posebno zanimiv je bližnji otok »Gospa od Škerpelja«, ki hrani v svoji cerkvi slike domačega baročnega slikarja Tripa Kokolje.

Prav letos bodo ob 300-letnici njegovega rojstva večje proslave. Tedaj bodo v Perastu odkrili njegov spomenik, razstavili njegova dela ter prikazali slike ostalih črnogorskih slikarjev. Za to priložnost so posneli tudi dva filma in sicer »O Perastu kot mrtvem mestu« in »O delu Tripa Kokolje«.

Z udobnim avtobusom podjetja Avto Boka iz Kotora smo se povzpeli na cetinjske serpentine. Po drugi strani smo se spustili proti Budvi in občudovali pogled na Tivat in novi Perast, kjer se razvija ladjedelništvo in industrija. Na Markovem otoku so si zgradili Francozi moderen camp, ki je med desetimi v Evropi, res pravi raj našega Jadrana. Pot nas je vodila mimo Budve z dolgo obalo, do Miločera in Sv. Štefana, ki je ves preurejen, vendar predvsem za petične tujce. S precej visoko vstopnino smo si tudi mi oglevali to lepoto in zanimivost našega visokega turizma. Tu smo opazili same tujce. Izvedeli smo, da je bila pred nedavnim tu znana filmska igravka Maria Schell in zato so bile cene penziona astronomsko visoke, našim žepom nedosegljive. Zato smo le občudovali to lepoto.

Med našim desetdnevnim bivanjem nam bo prav posebno ostal v spominu izlet na Cetinje in Lovčen. Tedaj sem slavil majhen, a prijeten jubilej. Pred petintridesetimi leti sem se podal kot ferijalec-študent s tovarišem Ivom iz Ljubljane na Jadransko. Peš sva prepotovala vse

Konavlje, prevozila vso Boko s tovarno ladjo in nato spet pešala vse do Cetinja. Naslednji dan sva odšla na Lovčen in se od tu vrnila skozi Njegoše v Kotor. Takrat še ni bilo avtomobilov in marsikdo nas je v Ljubljani opozarjal na nevarnosti v Črni gori. Najin načrt sva dobro izvedla in se zdrava in živa vrnila domov. V Ljubljani sva nato pripovedovala, da je potovanje po Črni gori brez orožja varno, v dokaz za to sva bila midva, ki sva brez nezgode, z žepnim nožem prepotovala večji del dežele.

Na to sem pomislil letos, ko nas je udoben avtobus peljal po krajih, ki sem jih nekoč že obiskal.

Cetinjske serpentine, ki jih je

petindvajset, so posebnost za vsakega turista. Ob vsakem dvigu se ti odpre čudovit pogled na Boko, vse višje se odpira pod nami tja izven Boke. Imaš občutek, kot da si v letalu. Včasih smo se zgrozili ob pogledu na pošastne globine, končno pa smo se predali v varstvo dobremu, preudarnemu šoferju in veseli pesmi in besedi našega vodiča Krsta, pravega Črnogorca. Spravljal nas je v smeh in nam odgnal tesnobo in misli na nesrečo.

Spustili smo se na Njegoško polje, se umaknili v hrib in počasi obšli Lovčen, ki se nam je vse bolj približeval s svojim vrhom, na katerem je kapelica z grobnico velikega vladike Petra Petroviča Njegoša. Boka se nam je še enkrat pokazala in sicer z druge strani mimo Ivanovih korit pod sam vrh. Tu smo tudi izstopili in odšli peš po stopnicah do 1660 metrov visokega Lovčena. Na vrhu sploh nismo mogli do sape ob prekrasnem pogledu. Pod nami je ležala vsa Boka, Skadrsko jezero, Črna gora, Bosna, del Srbije, Makedonije ter Albanije. Vse to je bilo pod nami kot ogromen relief, največji, ki sem ga kjerkoli videl. Obiskali smo še kapelo, grob vladike, se podpisali v knjigo, nakupili spominske razglednice

z žigom vrha, se slikali in se nato spustili navzdol. Spotoma nam je vodič pokazal prav pod vrhom veliko vdolbino, ki so jo naredili, da bodo skozi njo dvignili velik Njegošev kip. Ta kip je naredil Meštrovič in sedaj čaka v Cetinju. Videli smo tudi veliko marmornatih skladov in stopnic, ki bodo tvorili veličastno Meštrovičevo mojstrovino ter ohranili čast in spomin na veličana Črne gore — Petra Petroviča Njegoša.

Pri Ivaninih koritih smo se napili mrzle studenčnice in to je bila prva mrzla pijača po devetih dneh bivanja v Črni gori. Tu je tudi več stavb, hotel, planinski dom in bolnišnica za tuberkulozno bolne. Kmalu smo odšli naprej proti Cetinju, našemu poslednjemu cilju. Čeprav smo prišli tja pozno popoldne, smo si kljub temu ogledali muzej, ki hrani vse zanimivosti hrabrega črnogorskega naroda.

Tako smo se v teh dneh dobro spoznali s tem dobrim ljudstvom, ki je res lahko ponosno na svojo bogato, borbeno zgodovino, v svobodi pa se pogumno vrašča v skupnost naših narodov z željo, da tudi oni dosežejo višjo raven. Tak občutek smo imeli ves čas in verjamemo, da bodo tudi v tem uspeli.

Marjan Tratar

O ribniškem humorju

Da so Ribničani šegavega značaja, da se radi pošalijo in dostikrat obrnejo celo resne stvari na smešno pot, je splošno znano. Že sama govornica jim teče po joče, mehko, kakor z rožicami posejana, vsa polna pristnih domačih izrazov, ki radi izvenijo v prikritem podsmehu in dostikrat zaidejo v pretiranost navzgor ali navzdol, pa tudi v dvoumnost, če ni drugače. To so že od nekdanj

rodov, je že pred leti ugotovil, da številne smešne zgodbe o Ribničanih, ki so znane po slovenskem ozemlju, niso zrasle na ribniških tleh. Tako n. pr. ona, kako so v Ribnici cerkev razširili ali kako so vlekli vola na zvonikovo streho, da bi travo popasel, in še druge s podobno vsebino. Vse to so prinesli s seboj zdomarji, ki so obžirali po nemških deželah in skoro po vsej Srednji Evropi.

odrezal, dobrovoljen in šaljiv nastop pa je možu veliko pomagal, da je svojo robo hitro in dobro razpečal. Na ta način pa so se širile tudi šale in vesele zgodbe na račun Ribničanov, čeravno jim niso bili vselej tudi očetje. Šaljiva beseda ter vesel in duhovit dovtip sta Ribničane spremljala po njihovih življenjskih potih, ki segajo daleč nazaj v preteklost, da jim je to že prešlo v meso in kri ter zavzelo v njihovem značaju svojsko potezo, ki jih vidno loči od svojih bližnjih in daljnih sosedov. Nikdar pa niso zdomarji uganjali na svojih potih praznih norčij in se morda šemasto oblačili, da bi vzbujali pozornost. Bistvo ribniškega humorja je obstojalo in še vedno obstoja v odrezavi duhovitosti in slikovitosti ter značilni ribniški govorici, prepleteni z domačimi rekli, jedrnatimi izrazi in prisposodobami, brez vsake druge navlake.

Za to pisanje sta mi dala povod lanski in letošnji Ribniški festival, ki sta imela na sporedu tudi poseben »Večer ribniškega humorja«. Žal moram priznati, da še od daleč nista zajela pristne ribniške dovtipnosti in šegavosti, ki je — lahko rečemo — narodopisno značilna za ozemlje suhe robe. Mnogi, ki so računali na pristne ribniške domislice in šale ter smešne zgodbe, pripovedovane v nepokvarjeni domači izreki, so razočarani odhajali s prireditve, prikrajšani za oboje. Vsega tega je odločno manjkalo na sporedu, medtem ko so bile točke kakor na primer motorist ali pustna šema na kotalkah in druge, ki nimajo z ribniškim hu-

(Nadaljevanje na 6. strani)

RIBNIŠKA DOLINA — POGLED S POBOČJA TRAVNE GORE

bistri, nadarjeni in razumni ljudje, ki se najraje izražajo v duhoviti odrezavosti kar je zelo svojska poteza v značaju malega ribniškega človeka. Marsikdo, ki se je kdaj ob Ribničana obregnil, je potegnil »ta kratko« in to v lepem, dostojnem, vendar pa šaljivem tonu. Nič ti ne bo zameril, če ga v šali tudi ptiš, bodi pa pripravljen, da ti bo v prav takem tonu z obrestmi povrnil. Duhovita odrezanost preveva tudi vse pristne ribniške smešnice in šale, ki jih kroži po širnem svetu na ribniški račun dostikrat tudi po krivici. Pokojni dr. Kelemina, velik poznavavec narodopisnega slovstva evropskih na-

Po domačih krajih so jih radi pripovedovali kot svoje, jim dodajali ali zabelili z domačimi ocvirki in preprosti poslušavci so jih sprejeli kot pristno ribniško blago.

Od vsega začetka so suhorobarji kakor tudi ločarji razpečavali doma postorjene izdelke sami in si iskali kupcev daleč po širnem svetu tudi po samotnih domovih. Kamorkoli je prišel zdomar z visoko naloženo krošnjo, je s svojimi šalami in smešnimi zgodbami kmalu našel radoveden krog poslušavcev, pa tudi kupcev. Mrkogled in redkobeseden krošnjar se je na svojem trgovskem poslu malo ali vsaj slabo

Vesele in žalostne iz NOB

FRANČ GRIVEC

Partizanček Sava

Savo je bil dvanajstleten deček in čeprav je bil še mlad, je bil že nad leto dni v partizanih. Bil je sirota. Domače mu je pobrala vojna in ostal je sam z dve leti starejšim bratom Jovico. Bratca sta bila zelo pogumna in šaljiva, zato so ju partizani vzeli s seboj. Komandir ju je imel posebno rad. Kadar so bili pohodi le predolgi in prenaporni, ju je naložil k sebi na konja, malčka pa sta vsa zadovoljna šebetala kot vrabčka na veji. Vsaka stvar ju je zanimala: kako je sestavljena puška, mitraljez, pištola itd. Bilo je toliko drobnih stvari, za katerimi so njune doživeti željne oči vedno hlastale.

Vsi borci so ju ljubili. Kako tudi ne! Njuna mladost jih je spominjala na leta, ki so bila že daleč za njimi, navna radovednost dečkov pa jih je vsak trenutek spravljala v dobro voljo.

Boja se nista bala, čeprav sta dobro vedela, da to ni vojna, kakršno so večkrat prirejali vaški fantiči med seboj. Kadar pa sta se spomnila domačih, sta se jima obraza zresnila in tedaj ju je bilo težko udobrovoljiti. Ker sta večkrat dejala, da bi rada imela orožje, jima je dal komandir nemški avtomat. »Gorje Švabi, ki bi mi prišel v pest!« se je Savo hudoval pred komandirjem. Kajpak je bil, tako razkoračen, precej smešen. Kapa mu je segala preko ušes, temu primerna je bila tudi uniforma, ki jo je kdo ve po kom podedoval. Avtomat pa mu je malomarno visel s hrbta in ga neusmiljeno vlekel k tlom.

Komandir se je nasmehnil: »Savo, golobček moj, ti si vojak in pol! Še sam Hitler bi se te ustrašil. Škoda, da te ne vidi.«

Mali Sava se je boleče nakremžil: »Kaj, norčuješ se iz mene? Sem kaj slabši od drugih? Hu, pa »golobček! Sem mar otrok? Reci to Jovici in ne meni!« Jezno se je obrnil, da bi dokazal, kako malo mu je za posmehovanje, pa se mu je avtomat zapletel med noge, da je komaj obdržal ravnotežje.

Kmalu pa je uvidel, da je orožje zanj preteško. Z Jovico sta skrivnostno izginila v grmovje. Borci so ugibali, kaj bo iz tega. Od daleč so stegovali vratove in napenjali oči in ušesa, a nič pravega niso uganili. Dečka sta za grmom sopihala in stokala. Tovariše je razočarala radovednost... Tedaj pa sta nasmejana in visoko vzravnana prikoralaka pred četo. In glej! Jovica je nosil cev, Savo pa zadnji del avtomata...

»No, zdaj bo veliko lažje. Kadar bo potrebno, ga bova pa sestavila... Zdravo, tovariš komandir. Imate kakšno nalogo zame... se pravi, za naju?«

»Za sedaj nič, hunka...«

In tako sta nosila svoj avtomat. Ko so padli v zaselo, sta bila daleč drug od drugega. Tovariši so morali opraviti brez njih. Savo pa je po horbi preklinjal ves svet in Švabe, ker ga niso prej opozorili...

Ko sta nekje staknila ništola, sta opustila avtomat in se ukvarjala z novim orožjem. Vsak njun doživljaj je pri ostalih vzbudil gromovit smeh, čeprav sta dečka vse jemala sila resno.

Nekoč je četa nekaj dni nočivala v neki hrbinjski naselju. Bilo je nolet in sonce je prijetno grelo. Nastavili so se sončnim žarkom in brez misli gledali lastovnice, ki so veselo cvrkutale nad njimi ter uživali trenutke blažene miru. Le nekje daleč je zamolkel bobnelo kar na je bilo predaleč in presakdanje, da bi jih vzbudilo.

Intendant Brko se je utaboril v prostorni kmoški hiši na nasprotnem bregu. Borci so preklinjali kočjo, ki se jim je iziznalo šovirila pred očmi, dim, ki se je prijetno suklijal iz dimnika in trehuh »ospodariak« preskrbe, katerega je le-ta večkrat zavedajoč se svoje veljave, prinesel na oled skozi preozka in prenizka vrata.

K horem sta se privedla dečka. Bila sta lačna in unata sta, da hosta dohila pri njih kak grižljaj. »Pojdi, Savo, k Brku. On ima vsega dovolj.«

»Da? Hm, ne bo mi hotel dati...«

»Seneda, nam ne bi dal, tebi pa ho. Reci da si lačen kot volk. Boš videl, dal ti bo, pa še za nas boš kaj staknil.«

»Rom, zdravo!«

Poamno je odkorakal proti »sovražnikovi« postojanki. Borci so smehljaje gledali za njim in si meli vake. Bolj ko se je Savo približeval »strdnjavu« bolj mu je plahnel — poaum. Medtem so se odprla vrata in na vrat je prisopihal Brko. Zaničljivo je pogledal dečka, zavihal skozi nos in izginil v »jazbinu«. S srcem v hlačah je deček vstopil.

»Čui, Brko, lačen sem kot volk, pa Jovica tudi?«

»Molči, požeruh! Nikar me ne moti!«

»Amnak...«

»Poberi se, da ti ne zmeliem kosti! Danes si že dobil.«

Savo je poklapan odšel. Brko pa se je zadovoljno stegnil po klovi, ki je žalostno začetala. Toda dolao ni imel miru. Pred njim je spet stal Savo in ga s puškinim koptom suval med rebra.

(Se nadaljuje)

Dva dni po ožji domovini

Sindikalna podružnica gozdnega obrata Grčarice je letos organizirala za člane kolektiva dva skupinska izleta. Z zadnjega izleta, katerega namen je bil razvedriti delavce po napornem celodnevem delu v gozdu, sem zapisal nekaj vtisov.

Lepa sobotnega jutra smo se naložili na avtobus in se veselo razpoloženi odpeljali preko Glažute v Loški potok. Tu smo naložili še zadnje člane, nato pa smo jo ubrali proti Ljubljani. Uro postanka v Ljubljani je vsak izkoristil, da se je pošteno podprl, pa tudi na zob smo ga dali (zaradi »korajžec«). Nekateri so trdili, da bo vino naprej cenejše, druga pa, da bi bilo dobro iti v nedeljo nazaj preko Ljubljane, kjer bo velika tombola. Toda že prej določena »maršruta« nam je to onemogočila. Pičko, ki je bil na tomboli, nam je tako ušel! No, po lepi cesti proti Kranju smo na to že vsi pozabili...

V Begunjah smo si ogledali muzej v tamkajšnjih zaporih, nato pa še pokopališče talcev. Globoko so nas pretresla grozodejstva, ki jih je okupator izvajal nad nedolžnimi ljudmi. Ustavili smo se tudi v gostilni »Pri Joževcu«, kjer je doma kvintet Avsenik. Vsak jih je želel videti, na žalost pa jih ni bilo doma.

Z Bleiskega gradu se je pred nami razprostiralo prelepo Blejsko jezero. Občudovaje smo zrli to lepoto. Nekaj najbolj občutljivih je šlo po »prvo pomoč« v grajski bar, ostali pa smo si ogledovali starodavne znamenitosti gradu. Na staro orožje smo gledali z veliko spoštljivostjo. Dvojico so najbolj zanimali starinski viteški oklepi, češ da bi bilo dobro imeti tako stvar doma, posebno ko žena pripravlja ofenzivo...

Veselo razpoloženi smo kmalu nato odpeljali proti Jesenicam, kjer so nas že od daleč pozdravljali visoki železniški dimniki, iz katerih se je valil gost, črn dim. Ustavili se nismo, temveč smo jo mahnilo naprej proti Vrščicu. Kmalu smo bili ob vznožju velikih gorskih masivov Julijskih Alp...

Sneg, glejte sneg! je vzkliknil nekdo. Res, pod vrhom se je lesketal sneg, pod njim pa se je belil sneg, ki se je v stoletjih nabral. Zrak je sicer postal bolj čist, toda v avtobusu je bilo vseeno vroče. Počasi smo lezli proti vrhu. Pogovor je zamiral in vsak je občudoval le lepote naših gor ter s strahom zrl na cesto pod nami, ki se je vznemirila kot polžasto zvite stopnice. Na vprašanje, kaj bi bilo, če bi odpovedali motor in zavore, si nismo upali odgovoriti. Toda ob pogledu na hladnokrvni šoferjev obraz in njegove sigurne kretnje smo se pomirili.

Na Vrščicu smo se malo okrenčali, nakupili spominčke in se odpeljali proti izviru Soče. Pozno popoldne smo prispeli tja. Tudi izviru suša ni prizanesla. »No, in to naj bi bila reka!« je godrnjal Jože, ki je tudi težko sopihajoč prilezel za nami. Potožili smo ga, da ni vedno tako majhna.

Proti Bovcu se je spet razvila živahna debata. »Ja, ja, v Bovcu bomo pa prespali!« smo govorili, čeprav nihče ni vedel, če bomo prenočišče res dobili. »Jaz bom kar pri hčeri prespal,«

je dejal Lavrič iz Loškega potoka, Janko je pa imel nekakšnega prijatelja, s katerim sta odšla. »No, ta dva sta že preskrbljena,« je dejal nekdo. »Kaj pa mi ostali?« — »Bomo že kako. Kaj pa je, če prespiš eno noč pod nebom,« ga je tolažil sosed. Med splošnim ugibanjem in prekanjem so se delegati, ki so šli gledat za prenočišče, vrnili z novico, da prenočišča ni. Nato smo se po polurnem posvetu zedinili za odhod v Kobarid.

Prenočišča smo v Kobaridu dobili. Sobe v hotelu so bile prijetne, plačali pa smo vsak po 530 din.

Drugi dan smo pot nadaljevali. Veselo razpoloženi smo bili vse do Nove Gorice, kjer nas je vznemiril karambol med osebnim avtomobilom in motoristom. Po tem dogodku smo prišli do sape šele v neki manjši vasi, kjer smo se malce podprli. Jeziki so nam stekli in še bi se zadržali, da niso ženske silile naprej.

V Predjani pri Postoini smo se ustavili za dalj časa. Znameniti Predjami, ki grad, o katerem smo slišali še v šoli, smo si podrobno ogledali. Ni čudno, da ga v tistih časih niso mogli zavzeti drugače kot z izdajstvom in podkupnino. Videli smo tudi temelje starega ognjišča, kjer so točili železo. V gradu so ohranjeni tudi ostanki partizanske tiskarne. Velika znamenitost je tudi ura, stara preko sto let, ročno delo, ki pa še vedno dobro deluje.

V Cerknici so nekateri obiskali sorodnike, ostali pa smo si ogledali novo traovino. Ustavili in zadržali bi se še, na so bili nekateri že nestrmi. Radi bi bili že doma — seveda samo tisti, ki v Kobaridu niso šli snat o pravem času, sedaj jim pa zanesenost ni dala miru. Zato smo posedli v avtobus in zamili po tihu cesti proti Loškemu potoku. Iz zadnjega dela avtobusa, kjer je od Cerknice nastala precej živahna, je začela počasi pridirati nesem. Kmalu smo pritegnili tudi ostali...

Norbert Černe

O ribniškem humorju

(Nadaljevanje s 5. strani)

morjem prav nobene zveze, da so se številni tuji gostje s pomilovanjem boli čudili, ne pa smeiali. Mnogi domačini so že med izvajanjem odhajali nevolni, da se smeši ribniško ime na način, ki je težko opravičljiv in to na domačih tleh. Pri sestavi sporeda za »Večer ribniškega humorja« so se prireditelji vse premalo ali nič zavedali odgovornosti, kaj je in kaj ni »ribniško« ter podatli najbolj izbrano in značilno snov iz bogate zaloge domače šegavosti v najprimernejši obliki, kar je zahteval že sam okvir festivala. Letni oder, na katerega je Ribnica lahko upravičeno ponosna, takih »večerov ribniškega humorja« gotovo ne zasluži.

Janko Trošt

MICHEL PERMAUD:

»Z vrati treskajo«

DPD »Svoboda« Kočevje je Permaud-jevo močno eksistencialistično obarvano komedijo v treh dejanjih »Z vrati treskajo« imela v programu že v minuli gledališki sezoni, a so jo zaradi poznega datuma odložili za prihodnjo, ali bolje povedano, za občinski praznik 3. oktobra. Zaradi obolevnosti v ansamblu pa smo prisostvovali premieri te zanimive komedije 6. oktobra ob 20. uri v Šeškovem domu.

Režiser Julij Plut je tej sodobni, zelo moderni komediji posvetil mnogo pozornosti. Njegova režija je bila enotna in dognana (kolikor pač smemo pri naših gledaliških razmerah uporabiti ta prezahtevni izraz). Pri tej uprizoritvi smo se že po prvih prizorih znebili občutka, da režiser še tiplje, išče in se lovi. Od vsega početka smo bili na jasnem, da ve, kaj hoče in koliko zmore. Tega prijetnega občutka se potem nismo znebili do konca predstave. Če nekateri prizori niso bili izdelani, kot bi si želeli, v mizansceni in tudi v medsebojnih odnosih posameznih igralcev, se zdi, da krivda ne zadene režiserja. Po celotni izvedbi komedije sodeč njemu ni zmanjkovalo moči. Za spodrsiljaje nosita odgovornost prevelika samovšečnost in samovoljnost rutiniranejših in pa skoraj začetniška neobogljnost ostalih igralcev. In kar je še posebno čudilo gledavce: skoraj množično ektemporiranje nastopajočih! Te velike malenkosti, ki običajno odločajo o uspehu ali neuspehu predstave, to pot niso prehudo vplivale in niso trgale toplih čustvenih vezi med odrom in gledavci. V tem pa je največji režiserjev uspeh!

Klasičen OČE eksistencialistično usmerjenih otrok (Cveto Novak) je bil tak, kakršnega smo si želeli videti. Škoda samo, da se ta rutinirani igralec ni življal v svoje soigravce. Zasenečeval jih je in jih s površnim obvladanjem

teksta spravljaj, ko so bili že tako v stiski, v še večjo zadrego. To pa velja na odru za velik greh. — MATI (M. Kozina) sicer ni bila docela po avtorjevem konceptu, a pohvalno je, da se je prav do kraja prizadevala biti čim boljša. — Vse simpatije občinstva sta si takoj pridobila in do zadnjega prizora obdržala mlada zaljubljenca Francois (Tine Einsiedler) in njegova prijateljica Pinky (P. Sevšek). — Dominique (M. Pogačar), vsa blesteča od nakita, nam kljub vsej požrtvovalnosti ni mogla pričarati tipičnega šarma filmske lepote, čeprav razpolaga s seksualnimi atributi, ki so gledavce prijetno ogrevali. — Daniele (M. Knafeljc) je bila res mlad plamenček, sam ljubi entuziazem in le škoda, da njen oboževavec (K. Mohar) niti po avtorjevi zamisli niti po svojem igranju ni bil enakovreden partner. — Ugajala je služkinja Arlene (Z. Den-

OČE (CVETO NOVAK) IN SIN FRANCOISE (TINE EINSIEDLER) V PERMAUDOVI KOMEDIJI »Z VRATI TRESKAJO« V IZVEDBI KOČEVŠKE SVOBODE

ćić). Neomajna, dobre volje, brez kompleksov, enotna od začetka do konca. — Posebno mesto v igri pripada obema starčevskima likoma: stari materi (J. Serše) in njenemu ljubimcu (J. Zalar). Njegov nemi nastop je bil bravuren uvod v komedijo in igralec ga lahko kljub epizodnosti uvrsti med svoje večje odrske uspehe.

Sceno je pripravil Matija Glad. Dasi ni predstavljala tistega, kar

si je zamislil avtor (na našem odru je to neizpeljivo iz objektivnih razlogov), je kot bogato meščansko stanovanje docela odgovarjala.

Komedija bo povsod, kjer jo bodo ponovili, ugajala, kakor je ugajala kočevski publikli, ki je napolnila dvorano oba večera v pri nas že ustaljenem številu — šest vrst!

France Cankar

Podmladkarji RK v Ribnici so zborovali

Podmladkarji Rdečega križa na osnovni šoli v Ribnici so začeli že kar resno delati. V začetku šolskega leta so izvolili razredne odbore. Na sestanke povabijo vse razredne odbornike. Načrt dela so si že sestavili in je precej obsežen. Predvsem se morajo podmladkarji zavedati, da morajo krepiti zdravje. Osnova za to je čistoča. Redno umivanje ter redna in pravilna prehrana morata biti na prvem mestu v življenju in delu podmladkarjev. Zato bodo imeli higienski aktivni dovolj dela, prav tako pa tudi razredni higieniki in vsi ostali, da bo čimveč otrok redno malicalo in da bodo vsi tudi vse pojedli in popili. Saj najprej poskusiti, potem šele lahko rečemo, da je dobra ali pa nam ne prija.

Podmladkarji bodo sodelovali pri vseh akcijah, ki jih bo imel Rdeči križ. Tako so se že izkazali v Tednu borbe proti tuberkulozi. Prodajali so listke in zbirali prostovoljne prispevke. Risali so in pisali naloge o tuberkulozi.

V načrtu so obdržali obisk bolnikov, pomoč sošolcem pri učenju, posebno bolnim, sodelovanje pri vseh akcijah pionirjev in mla-

dine. Imeli bodo tečaj za prvo pomoč. Seznanjali se bodo z zgodovino in nalogami Rdečega križa. V načrtu je še marsikaj. Da bi le vse tudi uresničili!

Občinski odbor Rdečega križa

Ribnica ima lepo prehodno zastavico, ki jo bo podeljeval najboljšim podmladkarjem v občini. Glede na to se bodo gotovo povsod potrudili, saj nikjer ne bi bili radi zadnji.

Cicibane so sprejeli v podmladek RK

V tednu otroka slovesno sprejmejo podmladkarji osnovne šole v Ribnici med svoje člane cicibane iz prvih razredov. Cicibani imajo ta dan praznik in zato so pouka prosti. Vsi pridejo na sprejem v podmladek Rdečega križa, ki jim ga pripravijo starejši podmladkarji s tovarišicami, ki so na šoli zadolžene za PRK.

Tako je bilo tudi v soboto, 6. oktobra. Zal pa je bilo gostov bolj malo. Predsednica podmladka je po pozdravu vseh gostov, ki so se odzvali vabilu, povedala nekaj besed o Rdečem križu, da se bodo z nalogami te organizacije seznanili tudi njihni najmlajši člani. Sledil je kratek kulturni spored, ki je s prizorčki, recitacijami, pevsko in telovadno točko pokazal najrazličnejša področja Rdečega križa. Po končanem programu so se cicibani zaobljubili, da bodo dobri in vestni člani PRK. Nato pa je vsak dobil legitimacijo podmladka in značko Rdečega križa. Da pa jim bo sprejem še bolj ostal v spominu, so bili najmlajši člani PRK skromno pogoščeni, za prijetnejše razpoloženje pa jim je Janko igral na harmoniko.

Prometna akcija v Sodražici

7. oktobra je priredila osnovna šola v Sodražici v sodelovanju z organi LM — Ribnica in še z nekaterimi drugimi organizacijami prometno akcijo, ki naj bi pokazala, kaj zna naša mladina o prometu in prometnih predpisih. Akcija je bila pomembna tudi zato, ker smo v mesecu, posvečenem prometu in prometni varnosti. Zjutraj je bil roditeljski sestanek, potem pa so starši lahko opazovali na sodraških razpotjih in križiščih

otroke — prometnike. Tako so starši spoznali, kako je naša sodobna šola povezana z življenjem. Učenci višjih razredov so pod vodstvom prof. Ivanca uredili križišče in postavili potrebne prometne znake na odgovarjajočih mestih. Posebna komisija je pregledala »vozila« in že so se učenci vrstili v kolono, ki je predvideno krožila po sodraških potih. Na določenih mestih so bili »pazniki«. Nekateri učenci so se zelo potru-

dili, drugi nekoliko manj.

Komisija je že 15 minut po končani akciji razglasila najboljše tekmovalce in jim podelila za spomin knjižne nagrade. Seveda je obenem pogrājala tudi tiste, ki so delali napake, ki pa jih ni bilo veliko.

Zastopnik ObLO Ribnica tovariš Kersnič je nato zbranim učencem govoril o pomenu akcije. Največ nesreč je prav zaradi neopredvidnosti in zaradi neznanja prometnih predpisov. Zato je prav, da šole skrbe, da se v prometnih krožkih in pri dopolnilnih urah učenci kar največ nauče. B. J.

MALI RADOVEDNEŽ

Kakšne skrivnosti skriva ta stari, veliki lonec? Kaj vse je že videl in doživel v svojem življenju? Niti zob časa mu ni mogel do živenga... Kakšne dobrote so že bile v njem (mogoče je celo kaj ostalo?)

Najdaljša noč

Potem sem se nanj navezal in nisem se hotel več vrniti v tovarno. Za volanom se mi je zdelo mnogo bolj veselo. Tako sem tudi preživel deset let in nisem opazil, kako so minila. Minila so kot v snu. In kaj je deset let?! Vprašaj kateragakoli priletnega človeka, ali je opazil, kako je preživel življenje? Niti vra ga ni opazil! Preteklost je kot ta daljna ste pa v megli. Zjutraj sem šel po njej, vse naokrog je bilo jasno, prekrokal sem dvajset kilometrov in že je ste pa prek ril dim in odtod že ne razločiš več gozda od stepne trave, orne zemlje od pašnikov...

Teh deset let sem garal dan in noč. Dobro sem zaslužil in živeli nismo slabše od drugih ljudi. In tudi otroci so me radostili: vsi trije so se odlično učili, starejši, Anatolij, pa je pokazal takšne sposobnosti za matematiko, da so o njem pisali celo v osrednjem časniku. Od kod se je pri njem pojavil takšen velikanski talent za to znanost, tega tu di jaz sam, bratec, ne vem. Samo vse to mi je zelo laskalo in ponosom sem bil nanj, strašno, kako sem bil ponosen!

V desetih letih smo zbrali nekaj denarcev in si pred vojno postavili hišico z dvema sobama, shrambo in hodničkom. Irina je kupila dve kozi. In kaj bi hotel še več? Otroci jedo kašo z mlekom, streha nad glavo, oblečeni smo, obuti prav tako in videti je bilo vse v redu. Samo postavil sem jo precej nerodno. Dodelili so mi košček zemljišča šest sto metrov proč od letalske tovarne. Če bi imel svojo bajtico na drugem kraju, bi se mi morda tudi moje življenje drugače izoblikovalo...

In evo je, vojne. Druga dne obvestilo iz vojnega odseka, tretjega dne pa izvoli na vojaški transport. Spremljali so me vsi moji štirje: Irina, Anatolij in hčerki Nastjenka in Oljuška. Vsi otroci

MIHAIL ŠOLOHOV

Človekova usoda 3

so se junaško držali. No, pri hčerkah ni šlo brez onega, pobliskavale so se solzice Anatolij je samo z rameni trzal kot bi ga zeblo, ob tistem času je bil še v sedemnajstem letu, moja Irina pa... Takšne je v sedemnajstih letih najinega skupnega življenja niti enkrat nisem videl. Ponoči se mi ni od njenih solza posušila srajca na hrbtu in na prsiah, zjutraj pa se je pričela stara zgodba... Pri speli smo na kolodvor, jaz pa je nisem mogel zaradi žalosti niti pogledati: ustnice so ji otekle zaradi solz, lasje so ji usahajali izpod rute in oči je imela motne in brez izraza kot prismojen človek. Poveljniki naznanjajo vkrcanje, ona pa mi je padla na prsi, z rokami poprijela moj vrat in vsa je drhtela kot podseka no drevo... In otroci ji dopovedujejo, pa tudi jaz — toda nič ne pomaga! Druge žene se pogovarjajo z možmi, sinovi, moja pa se je pričela k meni kakor list k veji in samo vsa drhti, besede pa ne more izgovoriti. Jaz pa ji tudi pravim: 'Pridi vendar k sebi, ljuba moja Irinka! Vsaj besedico mi reci v slovo.' In ona govori in po sleherni besedi zahlipa: 'Preljubi moj... Andruška... ne bova se videla... midva... več... na tem... svetu...'

Prav tod je meni samemu trgalo srce in žalosti nad njo in prav tod mi pride ona s takšnimi besedami, Morala bi razumeti, da tudi meni ni lahka ločitev od njih in da se ne odpravljam k tašči na ponvičnike. In tu me je pograbila jeza. Nasilno sem razklenil njene roke in jo narahlo sunil v hrbet. Ponovno sem jo sunil nalahno, toda, ta moja moč je bila bedasta; umaknila se je, stopila tri korake nazaj in spet šla proti meni z naglimi, drobnimi koraki, roke je stegovala, jaz pa sem zakričal nanjo: 'Mar se

tako poslavljaj? Zakaj me še pred časom živega pokopuješ?' No, spet sem jo objel in videl, da ni bila čisto pri sebi...

Na polovici besede je rezko pretrgal pripoved in, v tišini, ki je nastala, sem zaslišal, da v njegovem grlu nekaj klo kota in brbota. Tuje vznemirjenje je ob šlo tudi mene. Postrani sem pogledal pripovedovavca, pa nisem videl niti ene solzice v njegovih dobesedno mrtvih in ugaslih očeh. Sedel je, mračno povetil glavo, samo velike, brez volje spuščene roke so narahlo dregetale, dregetala je brada in dregetale so trde ustnice...

»Ni treba, prijatelj, nikar se ne spominjaj!« sem tiho spregovoril, seveda pa mojih besed ni slišal in ko je z nekakšnim ogromnim naporom volje premagal razburjenje, je znova dejal s hripavim, nenavadno spremenjenim glasom:

»Prav do same smrti, do svojega poslednjega trenutka, ko bom umiral, si ne bom odpustil, da sem jo takrat odrinil.«

Spet je za dolgo obmolknil. Poskušal si je zviti cigareto, toda časopisni papir se je cefral in tobak se je vsipal na kolena. Končno je le nekako napravil zvitek, nekajkrat pohlepno potegnil, in med pokašljevanjem nadaljeval:

»Iztrgal sem se Irini, vzel njen obraz v dlani, ustne pa je imela kot led. Od otrok se poslovim, stečem k vagonu in že med vožnjo skočim na stopnico. Vlak je potegnil tiho, tiho: vozili smo mimo mojih. Gledam, moji osiroteli otroci so se stisnili v gručico, mahajo mi z rokami, radi bi se nasmehnil, pa jim ne uspe. Irina pa je sklenila roke na prsiah; ustne bele kot kreda, nekaj z njimi šepeta, gleda me, ne smrka, sklanja se nekam naprej, kot da bi hotela stopiti proti silovitemu vetru... In takšna mi je ostala v spominu za vse življenje: roke, prižete na rudi, bele ustne in široko od-

prte oči, prepolne solza... Tudi ponoči jo sanjam tako... Zakaj sem jo takrat odrinil? Do danes, kadar se spomnim, mi je tako, kot da bi mi s skrhanim nožem rezali srce...

Razporedili so nas pod Belo Cerkvijo v Ukrajini. Meni so dali »ZISA-5«. Z njim sem tudi odšel na fronto. No, o vojni ti ne bom ničesar pripovedoval, sam si jo videl in veš, kako je bilo spočetka. Od svojih sem pogosto prejemal pisma, sam pa sem redko pošiljal odgovore. Dogajalo se je, da sem napisal, da je pač vse v redu, da se po malem vojskujemo in čeprav se zdaj umikamo, bomo v kratkem zbrali vsi sile in Fricem pošteno podkurili. In kaj je bilo še mogoče napisati? Bil je zoprni čas in ni mi bilo do pisanja. Priznati tudi moram, da nisem bil ljubitelj žalostnih strun in nisem mogel trpeti slinavih pisem, kakršna so nekateri sleherni dan, če je bilo treba ali ne, pisali ženam in ljubici in mazali smrkelj po papirju. Češ da mu je težko, mučno in da ga lahko takoj ubijejo. In glej ga, pasjo dušo v hlačah, kako se pritožuje, išče sočustvanja, se slini, samo tega noče razumeti, da se tem nesrečnim ženskam in otrokom v našem zaledju ne godi nič boljše. Vsa država se je naslonila na njih! In kakšne hrbe bi morali imeti naši otroci in ženske, da bi se ne upognili pod takšno težo? In niso se upogonili, vztrajali so! Pa ti takle cepec, mokra duša, napiše žalostno pismo — delovni ženi, kot bi ji vrgel polena pod nogo. Njo, nesrečnico, pa po takšnem pismu zapusti pogum in njeno delo ni več delo. Ne! Zato si tudi možak, zato so tudi vojak, da bi vse potrpel, da bi vse prenesel, če te je k temu prisilila nuja.

Sedaj je tu v snežnobeli postelji in čaka trenutka...

»Gospod doktor, pacient se je ponovno osvestil. Slišal je besede kot v polsnu. Nato je dojel še druge glasove, zvenket instrumentov, potem ga je objela blagodejna tema.

Noč se je že umikala dnevu, ko se je osvestil. »Kaj je to? Kaj mu tako stiska glavo in prsi? Ga ponovno teži mora? Oh, da bi bilo že enkrat vsega tega konec. Da, rad bi še enkrat videl očeta, mater, drage domače in košček rodne grude. Rad bi jih objel, jih stisnil na ranjena prsa in potem naj se zgodi tisto, poslednje.

Misli so mu ponovno ušle v tiste dneve...

»Ja, tu imate še enega. Sedaj vas je ravno prav. Tu je tvoja postelja,« se je obrnil do njega šef. Po njegovem odhodu, ko si je nekako uredil stvari in po kratkem poizvedovanju in odgovorih, je stopil pred njega mlad rjavolas fant, prikupnega obraza, doma iz okolice Kočevja.

»No Tugo, sedaj ko že nekaj več o našem načinu življenja, povej, ali boš jedel z nami ali posebej?«

»Seveda sem za skupnost,«

»Jutri so prične tvoj prvi delovni dan,« mu je dejal Podboršek, ki je bil vodja sobe, »danes imaš čas, da se nekoliko spoznaš z Nemčijo, seveda, če nisi preutrujen. Tvoja Nemčija bo ta baraka, Baustelle in v petek popoldan ali v soboto dopoldan Mannheim, mestece s približno 150.000 prebivavci. V tem mestu boš videl vse, kar bi želel, pa ne boš imel mark, če boš poslal domov kosilnico ali kaj podobnega. Če si bil vojak, ti tu ne bo preveč težko. Zivel boš. Smo v lepem kraju in žensk ne manjka, za marke. Boš v turističnem kraju kot ptiček v železni kletki, ko se pa povrneš domov, če srečno preživiš Nemčijo kot jaz, ki v kratkem odhajam, tedaj boš doma bog govova. Nihče pa ne bo vedel, kaj si moral tu vse prestati, požreti. Videli bodo tvojo belo srajco, morda avto, ne bodo pa videli tvojih ran v prsiah, trdih žuljev, krvi in potu, izgubljenega zdravja, ki ga nič na svetu na nadomestilo. No, pustimo to, sedaj smo tu!« Prijazno ga je potrepal po plečih in nadaljeval: »Tu boš spoznal vse narode, Italijane, ki ne delajo, pa imajo vseeno denar, Madžare, Poljake in Špance, ki jim v tem sledijo ter Srbe, Hrvate in Slovence, ki garajo, pa nimajo mark. Videl boš tudi Nemce, ki izkoristijo slednjega, da se povzpnejo za klin višje. Ravnaj se po njih, če hočeš, da boš uspeval. Sedaj pa: Na zdravje s pivom, ki je cenejši od vode, a ga je prav toliko.« — Da, to je bil res prijazen fant, ki je poznal tudi humor.

Bilo mu je še nekam všeč v tej baraki s štirimi sobami. Ena je bila za Nemce, ki so imeli vodilne položaje in so ob petkih hodili domov, v tretih pa smo bili mi, štirideset Jugoslovanov. V sobah so bili pogradi, vrh njih pa ozke železne omare, v kotu železna peč na nafto.

Bila je sobota, prost dan. Podboršek me je povabil, da si malo ogledam življenjski prostor. Pripovedoval je: »Delo se prične ob pol sedmih in se konča ob desetih zvečer. Ob devetih je pol ure malica, ob dvanajstih kosilo, v kolikor si ga sam pripraviš, ali vsak zase, ob 18. uri zopet pol ure odmora. Seveda nam ta čas odtegnejo od zaslužka. Včasih delamo tudi do dveh ali celo do šestih zjutraj naslednjega dne. Potem prespiš tri ure in greš ponovno na delo. Delati moramo tudi v dežju in vročini. Če je res vztrajno deževje, tedaj ne delamo. Za tisti dan pa nam dajo nekakšno miloščino devetdeset mark. Tega sem že sit, zato komaj čakam, da grem domov.

Ti si inteligenčen, izobražen človek, Tugo, zato ne boš razumel. Če bi ostal tu dalj, bi skušal vskladiti ravnotežje s Hrvati. Prav imajo, ko se ubirajo nadurnemu delu. Deset ali dvanajst ur, to bi že nekako šlo, vendar petnajst ali celo dvajset ur, to je za normalnega človeka preveč. Tu je skoraj kot v vojski. Moraš opraviti nalogo, če omagaš, greš v bolnico in potem, ko okrevaš, nazaj na delo, ali pa v domovino. Fant, všeč si mi in škoda te je, da tu izgubiš zdravje, za ta mizarani denar. Rabi zdravo pamet, zavedaj se, da »Sloveni niso naprodaj nikdar!« tu...?

Še to ti povem: tu nimaš očeta, matere, brata ali sestre, prijatelj je vsak sam sebi. Tujina za tebe nima razumevanja, slabičev ne mara, je močni vztrajajo in ostanejo ter se vrnejo. Ne govorim ti tega zato, da ti ubijem moralo, temveč, kot sem ti že rekel, govorim ti kot izobraženemu človeku, ki jo zmožen morda to zapisati in povedati ljudem v domovini. To je dolžnost poštenega Slovence, četudi ti tega ne bodo verjeli. Tega jaz nisem zmožen.«

(Se nadaljuje)

Po zborih zavarovancev v ribniški občini Nekaj kritičnih primerov

Smo tik pred dokončno ustanovitvijo komunalne skupnosti zavarovancev. Tako so bili prejšnji teden v Ribnici zbori zavarovancev, na katerih so obravnavali predvsem problematiko s področja socialnega zavarovanja pred njegovo reorganizacijo ter izvolili delegate za skupščino. Če bi na splošno ocenili zборе, lahko rečemo, da so bili dobri, tako tudi udeležba, pojavili pa so se nekateri problemi, o katerih bi bilo vredno razmisliti...

V nobeni gospodarski organizaciji niso vodstva pripravila internih analiz o izdatkih socialnega zavarovanja, ki izhajajo iz zdravstvenega varstva (kar bi vsekakor bilo zelo zanimivo!), tako da bi se videlo, kako so to spremljali v posameznih podjetjih in kakšni so dejanski stroški. Mogoče bi bilo dobro, da bi to napravili zdaj, čeprav so zbori že za nami?!

Pa še pogledajmo, o čem so razpravljali na zborih zavarovancev v nekaterih podjetjih:

INLES — obrat Ribnica: Zbora se je udeležilo precej delavcev, ki so z zanimanjem poslušali poročilo o gospodarjenju v podjetju. Naloprotno pa razprava ni pokazala nobenih premikov v miselnosti zavarovancev, preprosto zato, ker razprave ni bilo! Večji del uslužbencev se zbora ni udeležil. Sindikalne podružnice so menda popolnoma zanemarile vprašanja okrog reorganizacije socialnega zavarovanja, čeprav je bilo doslej že dovolj časa, da bi ljudi temeljito pripravili na sedanje volitve. Naj na koncu omenimo še (kar bi si vsekakor veljalo dobro zapomniti), da ljudje ocenjujejo pomembnost posameznih akcij po tem, koliko zanimanja pokažejo za to vodilni uslužbenci!

Volitve v podjetjih Opekarna, Gradbenik in Kovinsko podjetje. Delegati so razpravljali predvsem o problemih, ki jih imajo v teh podjetjih z delavci, ki prihajajo iz raznih krajev države in so zdravstveno nesposobni za težja dela. Omenili so tudi nekaj poučnih primerov: Zaposlil se je delavec, ki je imel ugodno zdravniško spričevalo, izdano v matični komunici. Kmalu po nastopu službe je bil sprejet v bolniški stalež s težjim obolenjem pljuč in je sedaj v bolniški že precej nad leto dni, podjetje pa plačuje zanj povečano stopnjo prispevka za socialno zavarovanje!

Pri Gradbeniku je bil v zadnjem času ugotovljen podoben primer. Delavec je delal že dvajset dni, šele potem je šel k zdravniku po zdravniško spričevalo. Leta ga je zaradi težke bolezni poslal v bolnico. Ker je spal v isti sobi z drugimi delavci, bodo morali vse pregledati. Takih primerov pa je seveda še več. Tega ne moremo imenovati drugače kot malomarnost podjetij, ki zaradi pomanjkanja delavcev sprejemajo vse, samo da jih dobijo (potem pa, kakor smo videli, prispevajo težke denarce za njihovo zdravljenje!)

V nekem podjetju so tudi predlagali kontrolorja, ki bi obiskoval bolnike. Tako je našel nekega »bolnika« pri košnji! To sicer ni nič novega, toda kaže nam skrajno nezainteresiranost delavcev za zdravstveno varstvo (ali pa mogoče ne vedo, da gre vse to tudi iz njihovega žepa!?) In prav o takih vprašanih so na zborih zavarovancev veliko govorili, kaže pa, da v marsikaterem primeru ljudje še niso doumeli smisla in namena socialnega zavarovanja...

To nas opozarja, da bodo morale družbeno-politične organizacije

posvetiti vzgoji samoupravnih organov večjo skrb, da bi zaostriili odnos do izkoriščanja bolniškega staleža za domača dela.

Na zboru v Zdravstvenem domu so predlagali več koristnih ukrepov: poostreje kriterijev za sprejem delavcev, zniževanje stroškov za obiske na domu (najnujnejše) itd.

Zavarovanci so se večkrat pritoževali nad odnosom zdravstvenega osebja do pacientov, da včasih ustvarjajo razliko med dobro in slabo obloženimi pacienti itd. Vsi vemo, da je naša zdravstvena služba kar dobro razvita, čuti se strokovno delo, vendar ne bi smelo biti toliko pripomb. Seveda pa ne smemo prezreti tudi večkrat grob odnos pacientov do zdravnikov...

(fravec)

Po Gutenbergovih stopinjah

Pred kratkim je imel kolektiv CZP Kočevski tisk majhno slovesnost, ki zaradi svoje posebnosti in nekajstoletne tradicije zasluži, da jo omenimo.

sobnih grafičarjev-domačinov in postajamo neodvisni od tujih delavcev, ki se zaradi objektivnih težav niso mogli nikdar trdneje zasidrati v Kočevju.

STARI GUTENBERG »KRSTI« V KOČEVSKI TISKARNI MLADE POMOČNIKE-GRAFIČARJE

Med tiskarji je že od vedno navada, da se je mladi pomočnik, ko se je izučil, podal v svet, na »vabe«. V tujih tiskarnah naj bi se še izpopolnil v stroki, še prej pa je moral prestati »krst«. Tak sprejem med kvalificirane grafičarje so doživeli tudi ročna stavca Jože Smuc in Ivo Malnar ter knjigovez Srečko Leskovšek. Po končani učni dobi v Kočevju in na Grafični šoli v Ljubljani so opravili izpite in postali kvalificirani grafičarji. Za naš kolektiv so vsi trije velika pridobitve. Počasi, a vztrajno usposabljammo kader mladih, spo-

Mlade pomočnike smo »krstili« po stoletni tradiciji. Poklicali smo starega Gutenberga, ki naj jih sprejme v grafični ceh in ceremonija se je pričela. Posadili smo jih na klopco pod odprto okno, nato pa so zbrano sledili pesniškemu nagovoru starešine, prikimavali častitljivemu Gutenbergu in obljubljeni zvestobo črni umetnosti. In potem so, v skladu s tradicijo, mladi povabili starejše kolege na skromno, a prisležno zakusko, ki jim je, tudi v skladu s tradicijo, temeljito osušila že tako suhe mošnje!
(fc)

Denar za gradnjo stanovanj je - lokacij pa ni

Splošno gradbeno podjetje »Zidar« iz Kočevja je dobilo pri Splošni gospodarski banki dva kredita za gradnjo na zalogo v skupnem znesku 305 milijonov dinarjev. Od tega bo podjetje porabilo 100 milijonov dinarjev za gradnjo stanovanj v Kočevju, 205 milijonov pa za gradnjo stanovanj v Ljubljani. S kreditom bo podjetje zgradilo 100 stanovanj, od tega 40 v Kočevju, 60 pa v Ljubljani.

V KOČEVJU bodo zgradili 20-stanovanjski stolpič za Rudnik, za kar bodo porabili 30 milijonov dinarjev. Ostala sredstva, ki bodo za to gradnjo potrebna, že ima ali pa bo imel na razpolago Rudnik.

20-stanovanjski stolpič bodo zgradili tudi za podjetje ITAS. To podjetje nujno potrebuje okoli 60 stanovanj.

V LJUBLJANI bodo gradili 20-stanovanjske stolpiče. Dva bodo zgradili v gradbenem okolišu Brinje, občina Bežigrad, enega pa v gradbenem okolišu Moste. Vseh pet projektov je med seboj podobnih.

Za gradnjo stolpičev se je podjetje odločilo predvsem zato, ker so v njih cenejša stanovanja kot v blokkih. Gradnja stolpičev je tudi hitrejša, saj traja približno 10 do 12 mesecev, če se ne pojavijo kakšne nepredvidene ovire. Precejšnjo zavoro za hitro grad-

njo stanovanj pa predstavljajo neizdelani urbanistični načrti tako za Kočevje kot za Ljubljano. Urbanistični načrti se ponekod namreč spreminjajo (Ljubljana), drugod niso izdelani, ker imajo preveč variant — v glavnem pa nobeni ne predvidevajo lokacij za stolpiče.

Kljub temu, da Zidar še nima lokacij za nove stolpiče, pa ima že sklenjene pogodbe za prodajo vseh 100 stanovanj. Zidar mora posojilo vrniti Splošni gospodarski banki v letu dni, do takrat pa mora stanovanja že zgraditi in jih prodati.

Gradbenim podjetjem so krediti za gradnjo na zalogo, čeprav so kratkoročni, prišli zelo prav. Zdaj namreč gradbinci lahko gradnje vnaprej planirajo in si vnaprej razdele po gradbiščih ljudi in stroje. To pa bo znatno vplivalo na zniževanje stroškov.

Novosti v šolstvu Ribniške doline

Z združitvijo šol ima občina Ribnica tri popolne osemletne osnovne šole in to v Ribnici, v Sodražici in v Loškem potoku. Osemletki Ribnica so pripojene osnovne šole Dolenja vas, Grčariče, Sušnje in Velike Poljane, osemletki Sodražica pa osnovni šoli pri Gregorju in na Gori. V tekočem šolskem letu ima popolna osemletna šola Ribnica s priključenimi šolami 1070 učencev, osemletna osnovna šola v Sodražici

367 učencev in šola v Loškem potoku 264 učencev.

Združitve osnovnih šol na območju občine ima popolnoma drug značaj kot združitve gospodarskih podjetij. Pripojitev nepopolnih osnovnih šol k popolnim osemletnim šolam je predvsem pedagoškega ali vzgojeslovnega pomena. Otroci priključenih eno- ali dvo-oddelčnih šol nadaljujejo v glavnem vsi šolanje na osemletnih
(Konec na 10. strani)

Novosti v šolstvu...

(Nadaljevanje z 9. strani)

matičnih šolah. Do sedaj je delal ta prehod otrokom velike težave. Zaradi prestopa iz ene na drugo šolo so morali pogosto ponavljati peti razred. Nova organizacija naj bi te težave ublažila, če že ne popolnoma odpravila. Z združitvijo bo omogočeno čim tesnejše sodelovanje matičnih in priključenih šol. Na skupnih konferencah bodo lahko učitelji vseh teh šol vsklajevali delo in učni program nižjih razredov za nemoten prehod v višje razrede. To je bil glavni namen nove organizacije. Razen tega bo združitve šol v marsičem poenostavila delo. Na priključenih šolah se bo zmanjšalo pisarniško delo, ker bodo nadrejenim šolam dostavljale poročila samo popolne osemletne šole. Tudi finančno in materialno poslovanje bo enostavnejše in lažje. Izdatki za šolstvo se zaradi združitve zaenkrat ne bodo mogli znižati, pozneje bo pa tudi to mogoče.

Upravna organizacija se bo z združitvijo tudi spremenila. Namesto dosedanjih devetih šolskih upraviteljev bodo potrebni samo trije. Na priključenih šolah naj bi ostali šolski vodje, ki bi odgovarjali za šolska poslopja, inventar in

reden pouk. Šolski odbori bodo ostali pri vseh šolah, s spremembo, da bo vsak šolski odbor dal po enega člana v šolski odbor matične osemletne osnovne šole.

Prepričani smo, da bo imela novost v našem šolstvu dobre in pozitivne rezultate. Če bodo otroci priključenih osnovnih šol z boljšimi uspehi končali prve višje razrede na osemletnih šolah, bo dosežen namen združitve.

(f. m.)

Živine dovolj dobrega mesa pa ne

(K) — Klavne živine dovolj, dobrega mesa pa nimamo, menijo prebivalci vasi okrog Banja loke. KZ Kočevje je uvedla pri nas trikrat tedensko prodajo mesa. Meso vozijo iz Fare v nehigijskih vrečah. Zeleli bi tudi, da bi večsah prodajali tudi teletino, jetrca ali pljuča, ne le govedino. Odkupovavci živine bi morali tudi bolj upoštevati določene ure. Tako se zgodi, da kmetje čakajo odkupovavca po več ur ali cel dan, s čimer izgubljajo že tako kratko odmerjeni čas.

Ocenjevalna vožnja

Terensko ocenjevalna vožnja, katero je organiziralo AMD Kočevje 7. oktobra v počastitev občinskega praznika Kočevja in v sklopu meseca varnosti prometa pod pokroviteljstvom predsednika občinskega odbora SZDL Kočevje Janeza Merharja, je v celoti uspela. Prijavljenih tekmovalcev je bilo 58, od tega jih je tik pred pričetkom odstopilo 18 zaradi slabega vremena. Tekmovalci so bili razdeljeni v tri skupine, avtomobilisti, motoristi in mopedisti. Celotna vožnja je potekala po etapah in v skladu s prometnimi predpisi. Na etapni vožnji so ocenjevali točnost prihoda. Po zaključku etapne vožnje je bila na cilju spretnostna preizkušnja. Tekmovavci so pokazali solidno znanje in tehnično obvladavanje vozila. Denarne nagrade so osvojili: v skupini avtomobilisti: 1. mesto Venko Dovgan — 0 kazenskih točk, 2. Jože Podraž — 40 k. t., 3. Anton Krevs — 60 k. t., 4. Peter Polajnar — 80 k. t. in 5. Jože Lovko — 80 k. t. (časovna razlika od četrtega) Skupina motorji: 1. mesto

Boris Leskovšek — 0 k. t., 2. Mihael Cetinski — 40 k. t., 3. Valter Deržek — 70 k. t., 4. Anton Ilc — 100 k. t. in 5. Tone Kranjc — 110 k. t. Skupina mopedi: 1. mesto Franc Kozina — 80 k. t., 2. Ivan Kavčič — 100 k. t., 3. Franc Klun — 100 k. t. (časovna razlika) 4. Franc Horvat — 120 k. t. in 5. Jože Rijavec — 90 k. t. (na etapni vožnji).

Do 10. mesta so tekmovalci dobili diplome. Svečana podelitev nagrad in diplom je bila v Hotelu Pugled. Na zaključni svečanosti je imel krajši govor tov. Janez Merhar. Očrtal je uspehe AMD Kočevje in poudaril pomen občinskega praznika ter obrazložil obširne priprave za proslavo 20-letnice Zbora odposlancev slovenskega naroda, ki bo naslednje leto v Kočevju. Poudaril je, naj se že sedaj vse organizacije temeljito pripravijo na proslavo in izdelajo program prireditev. Na zaključku se je zahvalil prireditelju ter tekmovalcem in sodniškemu kadru TVD Partizan, ki je svojo nalogo v redu opravil.

Urednikova pošta

Vlak brez voznega reda

TOVARIŠ UREDNIK!

Zadnje čase prihaja prvi jutranji delavski vlak (nekaj pred sedmo uro) zelo neredno (ali pa sploh ne) v Kočevje. Delavci in uslužbenci, ki se vozijo z njim v službo, morajo večkrat čakati po 30, 50 ali več minut, kadar pa ga ni, morajo počakati naslednji, potniški vlak. Se vam ne zdi, da je to velika izguba časa, kar (preračunano v dinarje) precej zneso? Ta vlak ima že tako precej čuden vozni red: včasih pride nekaj minut predčasno na postajo in potem čaka (zopet izguba časa), če pa ga nekaj minut po določenem času ni, ima veliko zamudo! Vsekakor bi bilo dobro, da bi tudi vozni red tega vlaka (čeprav je mešan) uredili, da potnikom ne bi bilo treba na postajah čakati (in si krajsati čas s kartanjem), saj, končno, pišemo že leto 1962!

Vlakar

Opomba uredništva: Poznamo mali smo se na kočevski železniški postaji, zakaj tolikšna zamuda, in dobili naslednji odgovor: Ljubljanska železniška postaja je trenutno v težki situaciji. Znano vam je, da urejajo ljubljansko prometno vozlišče, tako da je tudi postaja precej razkopana, kljub temu pa odhajajo potniški vlaki redno, brez zamude v vse smeri. To je pa tovrstni vlak, ki vozi potnike le od Lašč do Kočevja, in pride najprej v Ljubljano s tovorne postaje v Mostah, šele potem odpelje proti Kočevju. Seveda nastajajo pri tem velike zamu-

de. Prepričani smo, da bodo naši potniki to razumeli; ko pa bo vozlišče končano (verjetno do 29. novembra), bo tudi ta vlak vozil brez zamude.

Železniški vozni redi

TOV. UREDNIK!

Odgovor na članek, objavljen v »NOVICAH« dne 5. 10. 1962. Dne 25. 9. 1962 je bila konferenca na železniški postaji Kočevje v zvezi s sestavo voznega reda za leto 1963/64, ki jo je vodil direktor Železniškega podjetja iz Novega mesta.

Tega sestanka se predstavnik »Avto« Kočevje ni udeležil, ker je bil pred tem že sestanek na ObLO Kočevje, ki ga je sklical načelnik oddelka za gospodarstvo in smo že tam povedali, da podjetje »Avto« ne bo v večernih urah uvedlo novo avtobusno progo.

Podjetje je 20. 7. 1962 ukinilo večerno avtobusno progo Rjeka—Kočevje—Ljubljana zaradi nerentabilnosti.

Za novo sezono 1963/64 bo spet vezan avtobus, ki pride iz Rijeke na večerni vlak za Ljubljano.

»Avto« Kočevje

Opomba uredništva: Kljub temu, da je bil zastopnik podjetja Avto na sestanku na ObLO in že tam povedal, da ne nameravajo odpreti večerne avtobusne proge proti Ljubljani, se nam zdi, da bi se vseeno lahko udeležil sestanka o novem železniškem voznem redu, da bi tako na merodajnem mestu povedal svoje mnenje.

Javna prodaja

Kmetijska zadruga v Ribnici razpisuje javno prodajo naslednjih osnovnih sredstev:

4 mlatilnice »ELITA«, 6 škropilnic, 1 stiskalnica za seno, 1 sadni mlin, 1 razpršilec, 1 sadna škropilnica, 1 trijer, 1 motorna škropilnica, 1 motorni zaprašilec, 1 kultivator, 1 silokombajn, 1 dvigalo za traktor, par verig za traktor, 1 zaprašilec, 1 boben za razkuževanje žit, 1 krožno žago, 1 sadilnik za krompir, 2 vprežni sejavnici za koruzo 1 vprežno sejavnico za žito, nakladalec priključkov Ferguson, stoječi parni kotel, več plugov za oranje.

Licitacija bo v Zadržnem domu dne 21. oktobra ob 9. uri. Prednost pri licitaciji ima družbeni sektor.

Louske zgodbe

Med kosilom se je razpletel pogovor, ki ga navadno imenujemo »prisrčen tovariški razgovor«. Vsak je pripovedoval, ne da bi se kaj veliko menil za sosedovo pripoved. Najzanimivejši razgovor pa se je razvil med starim »jagrom« I. O. in »knapom« iz Kočevja...

»Glejte no, knap in jager sta prišla skupaj, pa samo o lovu govorita!« je nekdo pripomnil. Res prisluhnili smo »jagru«, ki se je ravno pričel razburjati:

»Kaj, pripovedujem mu, pa mi ne verjame! Veste, kako sva nekoč (pred leti, ko so bili gozdovi še veliki) z nekom štirinajst dni sekala bukev, ne da bi vedela drug za drugega. Tako je bila debela, da sta šele po štirinajstih dneh udarili na sredini sekiri skupaj. Šel sem naokrog in videl, da še nekdo seka... Ja, debela je pa bila, da je padala tričetrt ure...«

»Ko pa so bile čebele v njej!« »Ne, to je drugo. Imel sem

namreč čebele, da sem podstavil čeber, ko je prinesla med, pa vrtno leso sem odprl, da je lahko prišla na dvorišče... Na, pa mi spet ne verjamate...«

»No, midva se pa ne poznavata,« me je lopnil po hrbtu, da sem skoraj žlico pogoltnil. »Jaz vas poznam...« »Kajpak, saj me vsi poznajo...«

Potem se je pogovor zasukal v resnejšo smer, kako je bilo v partizanih, kako živi ta ali oni, kako je padel ta in ta, kje je bil ubit Marko itd., končno pa so prešli zopet na — jerebice.

»Veste,« je pripovedoval lovec I. O., »tako priščalko za klicanje jerebov imam (sedaj je nimam

tu), da samo trikrat zapiskam. Pri tretjem pisku moram že praviti »flinto«, ker so jerebi že tu. Potem pa samo streljam! In kaj se mi nekoč pripeti? Zapiskam in jrrr prileti jereb in se de — na cev puške! Kako natega ustrelim, vruga, ko mi na puški sedi...«

Smeš. Mali hudomušni »jager« ki mu oči veselo begajo od ene ga do drugega, se rahlo zasmeje (takole pod nos), natoči kozarec in pravi: »Pij, Ivan!« in izpije. Ta čas pa že pripoveduje »knapovo zgodbo (kajpak lovsko in o jerebicah), vendar je malo prehuda in ni za široko potrošnjo.

fravec

OB ROBU

Sindikalne športne igre 1962

Za čistočo mesta

Zadnjič sem stikal po starih arhivih, pa mi je prišel v roke letak, tiskan v nekdanji kočevski tiskarni Pavliček. Ko sem prečital razglas, mi je šinilo v glavo: Nič ne bi škodilo, da za vsebino razglasa izvedo tudi današnji občani. V prevodu se glasi takole:

RAZGLAS!

Na temelju par. 28 št. 5 G. O. in sanitarnopolicijskega odloka mesta Kočevje z dne 28. aprila 1894 je vsako onesnaženje ulic in trgov, posebno pa

uriniranje (mokrenje) pred gostilnami in kavarnami kakor tudi pred privatnimi stavbami tako iz zdravstvenopolicijskih kakor tudi iz npravstvenopolicijskih razlogov najstrožje prepovedano.

Lastniki gostiln in kavarn so dolžni razglas v svojih lokalih predočiti na vsakomur viden način in morajo skupno z zaposlenimi pod osebno odgovornostjo goste opozarjati na to prepoved in jih ob potrebi napotiti na hišno stranišče, katerega dohod mora biti vidno označen.

Za prestopke po tej prepovedi bodo po par. 7 in 11 cesarske uredbe od 20. aprila 1854 R. G. Bl. št. 96 tako storilci kakor tudi lastniki gostiln in kavarn, ki so za tako dejanje in škodo soodgovorni, najstrožje kaznovani.

Mestna občina Kočevje, 15. marca 1904.

Alojz Loy, župan.

Taka je bila skrb in odgovornost za red in čistočo mesta Kočevje pred 60 leti na osnovi zakona izpred 110 let. Kako je pa s to stvarjo sedaj? Sprehodi se v nedeljo ali ponedeljek zjutraj mimo gostinskih obratov, avtobusne postaje, tržnice itd., pa boš dobil jasen odgovor. Drugi del odgovora pa vedo stanovavci hiš, katerim so zbiravci žlahtnih kovin pokradli na hišnih vratih kljuke in se veže ne dajo več zapirati. Ker se novih kljuk sedaj ne dobi, je najbolje, da hišni sveti nabavijo več metel in žaganja. Zakaj bi odpirali stranišča nekaterih javnih ustanov, predvsem ženskih (kino, avtobusna postaja, hotel Pugled itd.) in jih čistili, ko so pa to vprašanje občani že sami rešili na zgoraj navedeni način in ustrezno moderni krilatici — »snadji se«, kar je verjetno tudi potuha temu, da je danes nimamo javnega stranišča. Pa brez zamere! -ko.

Letos je bil sestavljen nov pravilnik tekmovanja in skupnega točkovanja, katerega osnova je bila v tem, da ni bilo možno združevati tekmovavna moštva iz različnih sindikalnih podružnic in že tako vnaprej zagotoviti v posa-

Po novem tekmovanju v posameznih panogah je razpored tekmovavnih ekip naslednji:

Moški: Itas 164 točk, Zidar 141 točk, Avto 137 točk, Trgopromet 131 točk, ObLO 114 točk, Rudnik 107 točk, Kočevski tisk 92 točk,

Oprema 42 točk, Snežnik 41 točk, Inkop 35 točk, Kemična tovarna 25 točk, KGP 25 točk, Kovinar 2 Zdravstveni dom 1 točko.

Ženske: Kočevski tisk 60 točk, Zidar 50 točk.

Novost novega pravilnika je bila tudi v tem, da je bil uveden prehodni pokal za zmagovavca, t. j. ono sindikalno podružnico, ki bo nabrala največ točk iz ženskega in moškega tekmovanja. S tem načinom so imeli neko prednost večji kolektivi, ki so lahko zasedli vse panoge in dali tudi ženske ekipe, kar je pospešilo in dvignilo množičnost. S tem načinom pa niso bili oškodovani manjši kolektivi, ki so imeli možnost doseči pokal v oni panogi, v kateri so lahko postavili svojo ekipo.

Za tak način tekmovanja in sestavljanja ekip je potrebna že večja športna zmogljivost in rutina. Potrebna pa je točna predelava pravilnika in pogojev razpisa tekmovanja. Vse to je dalo osnovne pogoje za uspeh, t. j. množičnost in kakovost, kar je vsekakor velik napredek letošnjih iger.

Po oceni za skupni prehodni pokal so dosegli:

Zidar 191 točk, Itas 164 točk, Kočevski tisk 152 točk, ostali razčlenjeni rezultati so razvidni iz naslednje tabele:

EKIPA PODJETJA ITAS, KI JE NA SINDIKALNIH ŠPORTNIH IGRAH ZMAGALA V MALEM NOGOMETU

meznih tekmovavnih panogah dober rezultat. Dejansko pa to ni dalo prave ocene in slike, v kakšni meri je razvita telesna kultura v enem ali drugem kolektivu. Pravilnost takega stališča se je odražala tudi v tem, da je v tem letu nastopilo rekordno število tekmovavnih ekip iz 17. kolektivov.

Inles — žaga 79 točk, Tekstilana 65 točk, Prosvetni delavci 58 točk,

Mesto	Točke	Sind. podružnica	Nogomet	Odbojka	Sah	Atletika		Balinanje	Kegljanje	Streljanje	Nam. tenis	
						M. Ž.	M. Ž.					
1.	191	»Zidar«	25	20	9	23	30	20	20	6	20	18
2.	164	»Itas«	35	14	20	30	—	8	15	17	—	25
3.	152	Kočevski tisk	30	11	—	35	35	—	3	13	25	—
4.	137	»Avto«	19	30	25	18	—	17	8	20	—	—
5.	131	»Trgopromet«	23	25	13	27	—	9	9	5	—	20
6.	114	ObLO	17	13	15	—	—	15	17	7	—	30
7.	107	Rudnik	27	16	13	—	—	—	4	25	—	22
8.	79	»Inles«-žaga	18	18	—	21	—	—	13	9	—	—
9.	65	Tekstilana	21	12	—	—	—	25	7	—	—	—
10.	58	Prosv. delavci	—	22	17	19	—	—	—	—	—	—
11.	42	»Oprema«	—	10	8	—	—	11	5	8	—	—
12.	41	»Snežnik«	—	—	7	—	—	13	6	15	—	—
13.	35	»Inkop«	—	—	6	—	—	7	11	11	—	—
14.	25	Kem. tov.	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—
15.	25	K. G. P.	—	—	—	—	—	—	25	—	—	—
16.	2	»Kovinar«	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—
17.	1	Zdrav. dom	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—

ODBOJKA

(KROPA : KOČEVJE 3:2)

(te) Vnedeljo sta se srečali na igrišču v Gaju moštvi kočevskega Partizana in Kroepe. Igravci Kroepe se borijo za vstop v I. republiško ligo, kar jim je verjetno onemogočila nedeljska tekma, ki se je končala s tesnim izidom v korist gostov. Kočevski odbojkarji so zaigrali dobro in bi z malo več sreče v zadnjem setu lahko zmagali.

Omeniti pa velja nešportni odnos igravcev Kroepe, ki so po tekmi izjavili, da bodo tekmo s Kranjem predali, samo da bi le-ti ostali v ligi in bi kočevski odbojkarji izpadli. Take nezdrave pojave v športu bi morali grajati... Zadnja tekma je dokazala, da so kočevski igravci sposobni, da nas častno zastopajo v tako težavni ligi. Če pa bodo izdaplji iz lige, bo to le plod nešportnosti nekaterih klubov...

ROKOMET

(RIBNICA : DOBREPOLJE 16:13)

(te) — V drugem kolu rokometne lige sta se zadnjo nedeljo srečali v Ribnici ekipi domačega Partizana in Dobropolja. V razburljivi igri so bili domačini v prvem polčasu boljši in so vodili z 9:4, v drugem delu pa so gostje skušali nadomestiti zamujeno. Kljub temu so tekmo izgubili s 16:13.

Gostom se je zelo poznala odsotnost igravca Zevnika, od domačih pa sta bila najbolj zaslužna Bavdek in vratar. Od gostov je bil najboljši Pugelj.

Podrobno analizo z ozirom na udeležene ekipe in celotno organizacijo bo podala tekmovavna komisija na tovariškem sestanku

ob razdelitvi pokalov in diplom. Cas in kraj sestanka bo pravočasno objavljen.

Marica Bohanec — najuspešnejša atletinja na sind. igrah

KEGLJAČEM GRE DOBRO

ta teden za vas

RIBNICA

Poročili so se: Ilc Jože, poljedelec iz Gorenje vasi 31 in Prišelj Anica, natararica iz Ribnice 21; Hudorovac Marko, delavec iz Ribnice 247 in Hudorovič Bernardka, delavka iz Ribnice 247.

Umrli sta: Češarek Franc, delavec iz Ribnice, 69 star 53 let in Levka Franc, osebni upokojenec iz Ribnice 260, star 80 let.

DOLENJA VAS

Umrli sta: Tomšič Marija, preužitkarica iz Prigorice 68 (stara 75 let) in Oberstar Marija, preužitkarica iz Rakitnice 7 (stara 74 let).

DOBREPOLJE

Poročili so se: Debeljak Stanislav, delavec iz Kompolj 92, star 29 let in Štih Marija, kmečka delavka iz Kompolj 108, stara 26 let; Jereb Alojz, uslužbenec iz Vrhnik na Klisu 25, star 27 let in Jerovšek Marija, uslužbenka iz Predstrug 14, stara 29 let.

LOŠKI POTOK

Rodila je Levstek Ana, gospodinja iz Travnika 55 — deklico.

ČESTITKA

Dobri ženi in skrbni mami Ivanki Kordiš želijo za njen praznik vse najboljše, predvsem zdravja še veliko let — mož Ivan, sin Lado in hčerka Ivanka. Stari mami pa lep pozdrav!

ČESTITKA

Dragi mami Tereziji Križman želijo za god vse najboljše hčerka Zinka, Andrej in mala Andrejka.

ČESTITKA

Mami in stari mami Tereziji Grivec za praznovanje vse najlepše sin France, Albina in mala Hermina.

PRODAM

Poceni prodam vinske sode in kadice od 50 do 180 litrov, ročni voziček, kuhalnik in razno kuhinjsko posodo. Kočevje, Rožna 28.

PRODAM

Ugodno prodam hišo v gradnji. Stane Plot, Trata 62, Kočevje.

PRODAM

Ugodno prodam skoraj novo dvodelno omaro. Stane Trdan, Kočevje, Ljubljanska 6.

PRODAM

Ugodno prodam dobro ohranjeno NSU-Primo 175 ccm. Zvonko Žagar, Kočevje, Ljubljanska 26-a.

»NOVICE«

Glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva občin Kočevje in Ribnica. Izdaja ČZP »Kočevski tisk« Kočevje. Urejuje uredniški odbor. Odgovorni urednik France Grivec. Uredništvo in uprava: Kočevje, Ljubljanska 14/a. Telefon uprave in uredništva 389. Letna naročnina 800 din, polletna 400 din in jo je treba plačati vnaprej. Za inozemstvo 2000 din oziroma 3 ameriške dolarje. Tekoči račun 600-27-1-265 pri NB podružnica Kočevje

PREKLIC

Preključujem besede, ki sem jih izrekel Vinku Tomšiču, Rudnik 23, Kočevje. Ivan Majcen.

PREKLIC

Preključujem vse žaljive besede, ki sem jih v trgovini izrekla Valeriji Turk. Ana Gregorič, Predgrad.

OPRAVIČILO

Opriavičujem se Janezu Klunu iz Kočevja za besede, izrečene dne 1. 9. 1962. — Slavko Batis, Kočevje, Ljubljanska 3a.

TEČAJ PRI DU

Delavska univerza Kočevje razpisuje vpis v tromesečni tečaj za dosego kvalifikacije in visoke kvalifikacije kovinske stroke.

Prijavite se do 20. 10. v svojih podjetjih, ki so prejela podrobna navodila o pogojih za vpis.

SLUŽBA

V Italiji dobe službo: kuharica, poklicna strežnica z morebitnim znanjem tujega jezika in samostojna guvernanta k dvema otrokoma. Ponudbe pošljite na: Hotel Pensione »Bled«, Via Statilia 19, Roma — Italija.

Pojasnilo

Ker je bilo v nedeljo, 7. oktobra dopoldan precej razburjenja, posebno v Kočevju, ker so ostali potrošniki brez vode, pojasnjujemo sledeče:

Vsa preskrba vode, posebno za Kočevsko, gre preko črpališč. O kaki spremembi ali izpadu elektr. toka za nedeljo, 7. 10. s strani podjetja »Elektro« nismo bili obveščeni. Kljub temu je bil ta dan el. tok od zgodnjih jutranjih ur do 9.30 ure samo z napetostjo 320 namesto 380 V in obratovanje črpalke ni bilo mogoče. Ob 9.30 se je tok okreplil na okrog 350 V, tako da smo lahko dali v obrat v Slovenski vasi rezervno črpalke, ki je za silo krila potrebe mesta Kočevja do 12.08 ure, ko je bil tok zopet normalen in ko je bilo mogoče dati v obrat vse el. motorje in je bila vodopreskrba normalna, kolikor seveda ni v nekaterih predelih zrak v ceveh še nekaj ur oviral normalne pretoke. V ribniškem območju je bilo nekoliko bolje, ker je kril delne potrebe rezervoar pri Frančišku.

Želeli bi, da bi nas podjetje »Elektro« prej obvestilo o izklopitvi toka, kot je bilo tisti dan menda v Grosupljem, da bi potrošniki o tem pravočasno obvestili.

Vodna skupnost Kočevje

Razpis

Zavod za zaposlovanje invalidov Kočevje razpisuje delovno mesto

● OBRATOVODJE

za obrat Lesne galanterije v Strugah. Pogoji: Lesno-industrijski tehnik ali mizar z večletno prakso.

Natečaj slik TD Kočevje

Potrebe po slikovno propagandnem gradivu in izdelavi razglednic s področja naše občine so postale z naglim povečanjem turizma tudi za naše hitro razvijajoče se mesto nujne. Turistično društvo Kočevje je razpisalo nagradni natečaj za najlepše fotoposnetke naših krajev in turističnih objektov.

Namen natečaja je bil, dobiti čimveč posnetkov, iz katerih bi lahko izdelali ustrezne razglednice s turističnim poudarkom. Zato je 5-članska komisija ocenjevala vložene posnetke s tega stališča in ne s stališča dosežka fotografske tehnike.

Komisija je prejela 40 posnetkov in je od teh ocenila tri najboljše in 7 za odkup. Izid natečaja je sledeč:

I. nagrada: šifra Aki-4 ing. Milan Bižal,

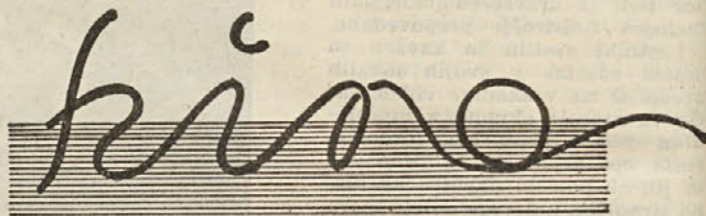
II. nagrada: šifra 3M-8 ing. Milan Bižal,

III. nagrada: šifra A437 N. Klepac, šofer.

Za odkup so bili ocenjeni posnetki pod oznakami ABC-7, 3M-2S-4, 4836, 3M-5, 3M-2, ABC-2. To so posnetki fotoamaterjev ing. Milan Bižala, ing. Briški Mihe in prof. Saša Bižala.

Turistično društvo Kočevje bo založilo nove razglednice po osnutkih fotografij, kar je bil tudi osnovni namen natečaja.

Za nagrade in odkup se bo odbor Turističnega društva pogovoril z lastniki posnetkov.

JADRAN, KOČEVJE: 12. do 14. oktobra italijanski barvni CS film »David in Golijat«, 15. in 16. okt. sovjetski CS film »Drzna podtikanja«, 17. in 18. oktobra ameriški barvni CS film »Ovčar«, od 19. do 21. oktobra ameriški barvni film »Konjeniki«.

RUDNIK: 13. in 14. oktobra nemški film »Rdeči krog«, 20. in 21. oktobra nemški barvni film »Ti si moja pesem«.

RIBNICA: 13. in 14. oktobra italijanski film »Kam s truplom«, 20. in 21. oktobra romunski film »Darclee«.

STARA CERKEV: 13. in 14. oktobra francoski film »Rdečelasa Julija«, 20. in 21. oktobra sovjetski film »Rdeče listje«.

SODRAŽICA: 13. in 14. oktobra mehiški film »Pesem upornikov«, 20. in 21. oktobra ameriški barvni CS film »Dvoje ljubezni Eddy Duchina«.

Spored RTV Ljubljana

VSAK DAN: poročila ob 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 12.00, 13.00, 17.00, 19.30, 22.00. Pisan glasbeni spored od 5.00 do 8.00.

SOBOTA, 13. OKTOBRA: 9.25 Sedem pevcev za sedem popevk. 11.00 Mozartovi operni dueti. 12.15 Kmetijski nasveti — inž. Dragan Honzak: Pomen jesenskega sajenja sadnega drevja. 13.30 Grieg na sporedu orkestra, 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, 15.40 Zborovski portret Frana Gerbiča. 17.05 Gremo v kino. 18.45 Naši popotniki na tujem. 20.00 Za prijeten konec ted-

na. 22.15 Oddaja za naše izseljence.

NEDELJA, 14. OKTOBRA: 8.00 Mladinska radijska igra »Štirje Eskimi potujejo v beli svet«. 9.00 Dopoldanski sestanek z zabavnimi glasbo. 10.00 Še pomnite, tovariši... »Ob rojstvu brigade«. 10.30 Matineja orkestra RTV Ljubljana. 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 16.00 Eddy Duchina: Moreska tega tedna. 17.05 Zvonko Žagar: Kom po strunah. 18.30 Sportna nedelja. 20.00 Izberite vašo melodijo. 22.15 Zabavni ansambli RTV Beograd. 23.05 Zaplešimo v novi teden.

Služba v Ljubljani

OSNOVNA PTT ENOTA — POŠTA LJUBLJANA 2, TRG OF ŠT. 5 sprejme v službo nekaj delavcev z osnovnošolsko izobrazbo z odsluženim vojaškim rokom. Bivanje v samskem domu zagotovljeno. Prošnje z življenjepisom pošljite na upravo pošte Ljubljana 2 — Trg OF 5.